

Premiepensionen: Pensionsspararna och pensionärerna 2019

Maj 2020 | PUBLIKATION
Dan Frankkila, Linnea Lantz

Premiepensionen är den fonderade delen av det allmänna pensionssystemet. Årligen avsätts 18,5 procent av den pensionsgrundande inkomsten till den allmänna inkomstgrundade ålderspensionen, och av dessa avsätts 2,5 procentenheter till premiepensionssystemet. Pensionsspararna och pensionärerna kan själva välja hur premierna som betalas in till systemet ska placeras på Pensionsmyndighetens fondtorget, eller avstå från att göra ett aktivt val och istället låta myndigheten placera premierna i det statliga förvalsalternativet, AP7 Såfa. AP7 Såfa är en fondportfölj som anpassas efter spararens ålder och är uppbyggd för att passa ett långsiktigt pensionssparande.

Denna rapport ger en sammanfattande beskrivning av läget för pensionsspararna och pensionärerna vid slutet av 2019, i termer av deras behållning på premiepensionskontot och premiepensionens värdeutveckling. Den visar också statistik över spararnas aktivitet på fondtorget och vilka fonder som väljs mest. Rapporten uppdateras årligen och ett syfte med det är att följa premiepensionens utveckling samt spararnas aktivitet på fondtorget över tid.

Innehåll

1. Premiepensionssystemet i siffror - övergripande
 2. Pensionsspararna
 - 2.1 Behållning och fördelning av kapitalet
 - 2.2 Värdeutveckling för pensionssparare
 - 2.2.1 Värdeutveckling nya sparare
 - 2.2.2 Värdeutveckling under 2019
 - 2.2.3 Värdeutveckling sedan inträde
 3. Pensionärerna
 - 3.1 Behållning och fördelning av kapitalet
 - 3.2 Värdeutveckling pensionärer
 - 3.2.1 Värdeutveckling under 2019
 - 3.2.2 Värdeutveckling sedan start
 - 3.3 Pensionsuttagen och beloppsnivåer
 - 3.3.1 Pensionsuttag
 - 3.3.2 Beloppsnivåer i premiepensionen
 4. Fonder och fondval i premiepensionssystemet
 - 4.1 De mesta valda fonderna
 - 4.2 Hållbara fonder och koldioxidrisk
 - 4.3 Pensionsspararnas och pensionärernas aktivitet
 - 4.3.1 Fondbyten under 2019
 - 4.3.2 Fondbyten och värdeutveckling under 2019
- Bilagor
- Bilaga 1 Om dataunderlaget
 - Bilaga 2 Om avkastningsmått för fondförsäkringen

Rapporten i korthet

- Premiepensionssystemet omfattade vid årsskiftet 7 742 000 personer, 6 082 000 pensionssparare och 1 657 000 pensionärer.
- Vid slutet av 2019 uppgick de sammanlagda kontovärdena till cirka 1 500 miljarder kronor.
- Under 2019 betalades totalt 11,7 miljarder kronor ut i premiepension.
- Sedan startåret 1995 har den nominellt årliga värdeutvecklingen varit 7,7 procent, reallt 6,5 procent.
- Av totalt förvaltad kapital inom fondförsäkring är 43 procent placerat i statens förvalsalternativ AP7 Såfa.
- Av pensionsspararna hade 43 procent valt en egen portfölj, övriga pensionssparare hade sina medel placerade i AP7 Såfa.
- Av pensionärerna var det knappt 20 procent som hade valt traditionell försäkring.
- Pensionssparare med egen fondportfölj hade en genomsnittlig värdeutveckling på 28,3 procent under 2019 medan AP7 Såfa hade en genomsnittlig värdeutveckling på 30,7 procent.
- Andelen som har gjort ett byte av fonder har minskat från 4,5 procent 2018 till 3,9 procent 2019.
- Det framgår inget tydligt samband mellan antal fondbyten och värdeutvecklingen på kontot.

Skillnader mellan män och kvinnor

- Män hade i genomsnitt 15 procent mer på premiepensionskontot än kvinnor.
- Män har i genomsnitt knappt 110 kronor mer i månatlig premiepensionsutbetalning än kvinnor.
- Andelen som genomförde minst ett fondbyte under 2019 var större bland män än bland kvinnor
- En högre andel av männen har arbetsinkomst efter 65 år.

Pensionsåldern

- År 2018 hade kring 77 procent påbörjat sitt premiepensionsuttag under året de fyllde 65 år. Andelen som arbetar högre upp i åldrarna år 2018 har ökat jämfört med 2008 och 2013.
- Högre pensionsålder är förknippad med en högre utbetalning av premiepension.

Om dataunderlaget till rapporten

Rapporten baseras i huvudsak på registeruppgifter om alla individer som omfattas av premiepensionssystemet. De avsnitt som beskriver värdeutvecklingen på individernas konton baseras på ett urval om cirka 258 000 individer. Urvalet motsvarar ca 3 procent av alla personer i premiepensionssystemet. I bilaga 1 finns en närmare beskrivning av urvalen och data som ligger till grund för rapporten.

Om inget annat anges i rapporten är det data per den 31 december 2019 som utgör underlag till rapporten. Antalsuppgifter är i regel avrundade till närmaste tusental och värdeuppgifter är avrundade till miljoner eller tusentals kronor. Uppgifter som anges inom parentes avser motsvarande uppgifter för 2018.

1. Premiepensionssystemet i siffror - övergripande

Premiepensionssystemet omfattade vid årsskiftet 7 742 000 personer, varav 6 082 000 personer var pensionssparare och 1 657 000 var pensionärer. Ytterligare 2 000 personer omfattades av systemet, men hade inte haft något eget intjänande utan endast övertagit en anhörigs konto som efterlevande. Totalt sett är det något fler män (51 procent) än kvinnor (49 procent) som omfattas av systemet, vilket också gäller om man bara tittar på pensionsspararna. Detta kan ses som en återspeglning av könsfördelningen i den yrkesverksamma befolkningen. Det omvända gäller för pensionärerna, där en högre medellivslängd bland kvinnor medför att det är fler kvinnor än män i denna grupp.

Tabell 1.1: Antal personer, genomsnittlig kontobehållning och sammanlagt kontovärde i premiepensionssystemet

Typ	Kön	Antal personer	Genomsnittlig kontobehållning, kronor	Sammanlagt kontovärde, miljoner kronor
Samtliga	Kvinnor	3 768 000	178 600	672 920
	Män	3 973 600	208 200	827 131
	Samtliga	7 741 600	193 800	1 500 052
Pensionssparare	Kvinnor	2 922 200	193 500	565 495
	Män	3 159 800	221 500	699 978
	Samtliga	6 082 100	208 100	1 265 473
Pensionärer	Kvinnor	844 600	127 100	107 382
	Män	812 800	156 400	127 136
	Samtliga	1 657 400	141 500	234 517
Efterlevande utan eget konto	Kvinnor	1 200	36 900	43
	Män	1 000	19 000	18
	Samtliga	2 100	28 900	61

Vid slutet av 2019 uppgick det sammanlagda värdet på pensionsspararnas och pensionärernas konton till 1 500 miljarder kronor, vilket motsvarar 193 800 kr i genomsnittligt kontovärde. Det sammanlagda värdet ökade med 32 procent jämfört med motsvarande tidpunkt 2018.

Under 2019 tillkom 213 000 nya sparare, det vill säga personer som hade sitt första intjänande 2018. Premiepensionssystemet är fortfarande under infasning, vilket innebär att det ännu är fler som träder in än ut (avlider). Under intjänandetiden, det vill säga från början av varje intjänandeår - detta fall 2018 - fram till när Skatteverket fastställer taxeringen för inkomståret - i detta fall december 2019 - förvaltas pengarna i en tillfällig förvaltning av Riksgälden. För 2019 uppgick den genomsnittliga pensionsrätten, det vill säga den premie som bestäms av individens pensionsgrundande inkomst, till ett belopp om 2 115 kronor för nya sparare. Av [tabell 1.2](#) framgår det att bland nya sparare hade män en högre genomsnittlig pensionsrätt jämfört med kvinnorna. Männerna var i genomsnitt 27,5 år gamla och kvinnorna var 25,8 år.

Tabell 1.2 Antal nya sparare, pensionsrätt och ålder

Kön	Antal personer	Genomsnittlig pensionsrätt	Genomsnittlig ålder
Kvinnor	92 000	1 763	25,8
Män	121 300	2 381	27,5
Samtliga	213 300	2 114	26,7

I december 2019 placerades 43 miljarder kronor i de olika alternativen av förvaltning inom premiepensionssystemet. Merparten placerades i fondrörelsen och en liten del (0,3 miljarder) placerades i traditionell försäkring.

Pensionsmyndigheten har rabatt på de avgifter som fondförvaltarna tar ut. Rabatten betalar myndigheten ut en gång per år till spararnas konton, vilket vanligtvis sker i maj månad. 2019 återfördes 4,7 miljarder kronor till pensionsspararnas konton. Dessa pengar avser rabatterna på fondavgifterna för år 2018. Rabatterna för 2019 uppgår preliminärt till 4,6 miljarder kronor och pengarna kommer att fördelas på pensionsspararnas konton under 2020. Att rabatten i kronor räknat blir något mindre trots att kapitalet ökat beror lägre fondavgifter för de fonder som finns på fondtorget.

Under 2019 betalades totalt 11,7 miljarder kronor ut i premiepension. I genomsnitt skedde cirka 1 627 500 utbetalningar per månad¹ med ett genomsnittligt belopp på drygt 600 kr per månad². Utbetalningarna ökade med knappt 16 procent jämfört med utbetalningarna under 2018. Pensionerna som betalas ut kommer att öka allt eftersom premiepensionssystemet fasas in.

Sedan startåret 1995 när de första pengarna betalades in till premiepensionssystemet har den nominellt årliga värdeutvecklingen varit 7,7 procent. Uttryckt i reala termer, det vill säga med hänsyn tagen till inflation, har värdeutvecklingen varit 6,5 procent. I **figur 1.1** visas värdeutvecklingen för hela fondrörelsen i premiepensionen för perioden 2000-12-13 till 2019-12-31. I figuren visas även vilken värdeutveckling kapitalet i premiepensionen skulle ha haft om det hade haft samma värdeutveckling som inkomstpensionen. I båda fallen används måttet kapitalviktad avkastning (internränta). Värdeutvecklingen i inkomstpensionen beräknas med inkomstindex eller balansindex³.

Mer om avkastningsmått

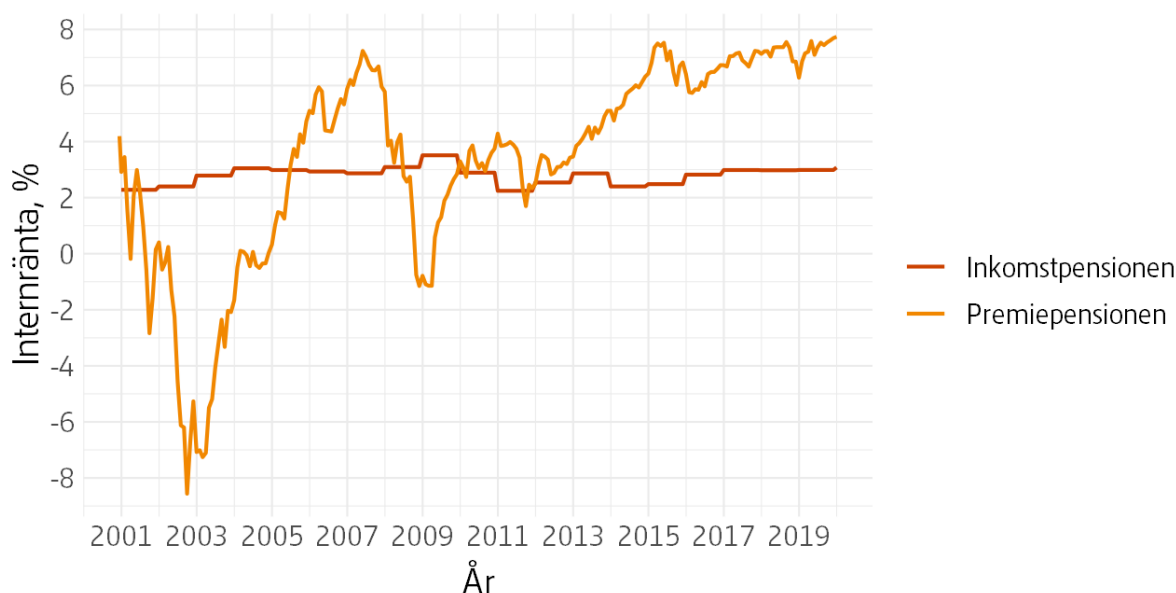
Kapitalviktad avkastning skiljer sig från den tidsviktade avkastningen som redovisas i avsnittet om fonder. Den huvudsakliga skillnaden mellan de två måtten är att vid beräkning av kapitalviktad avkastning, tar man hänsyn till de kapitalflöden som sker på spararens konto och tidpunkten för flödena. Det innebär att måttet kapitalviktad avkastning inbegriper intjänade pensionsrätter, ränta på preliminära pensionsrätter, avkastning på spararens fonder, administrativ avgift till Pensionsmyndigheten, förvaltningsavgift för fonderna, rabatt på förvaltningsavgiften samt arvsvinster.

Tidsviktad avkastning, som används vid beräkning av fondernas avkastning, tar däremot inte hänsyn till kapitalflödena som nämns i stycket ovan och inte heller till

storleken på det kapital som genererar avkastningen. Fondernas avkastning beror inte på hur mycket spararen har på kontot. Det betyder att det inte har någon betydelse om det är 1 krona eller 100 kronor som genererar avkastningen.

Mer information finns i bilaga 2.

Figur 1.1 Värdeutveckling i premiepensionssystemet sedan start, nominellt

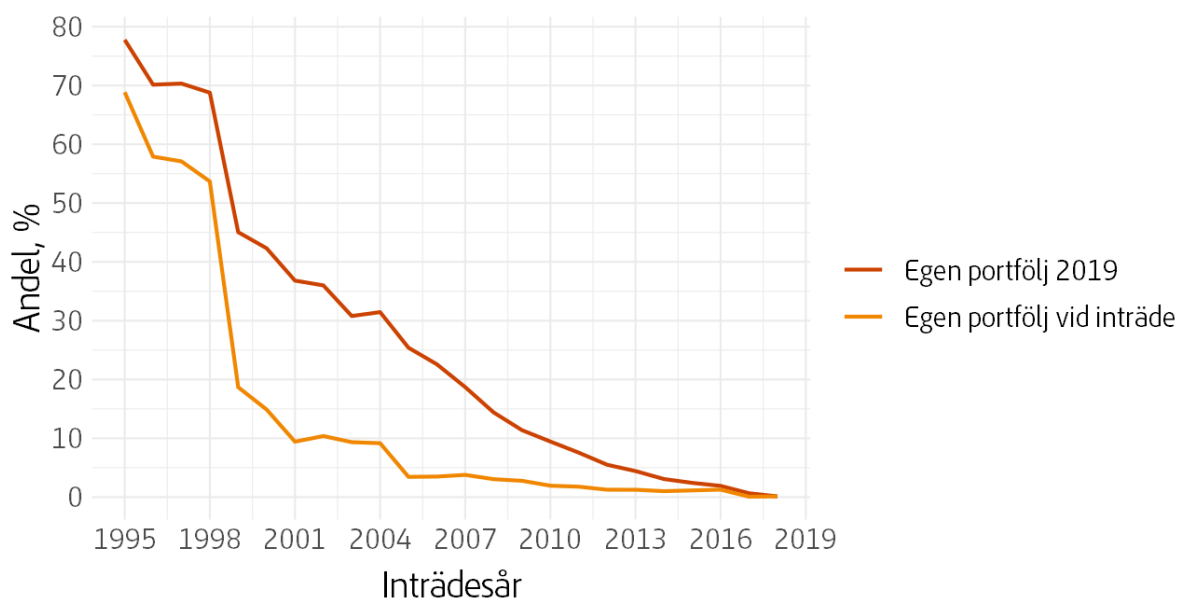
Uppgången på aktiemarknaderna under 2019, både i Sverige och i stora delar av den övriga världen, påverkade värdeutvecklingen i premiepensionssystemet positivt. Den genomsnittliga avkastningen i Pensionsmyndighetens fondrörelse, där både fondtorget och AP7 Såfa ingår, blev 29,5 procent⁴. Uppgången i fondrörelsen som helhet under 2019 medförde att den nominella genomsnittliga årliga tidsviktade avkastningen sedan start blev 5,5 procent. Vid utgången av år 2019 uppgick det förvaltade kapitalet inom fondrörelsen till 1 458 miljarder kronor.

Av totalt förvaltad kapital inom fondförsäkring är 43 procent placerat i AP7 Såfa, vilket motsvarade 632 miljarder kronor vid utgången av 2019. Avkastningen i Sjunde AP-fonden var 32,2 procent 2019.

Vid årsskiftet hade knappt 4,9 miljoner pensionssparare eller pensionärer innehav i någon av Sjunde AP-fondens alternativ⁵. Flest pensionssparare hade innehav i AP7 Såfa. Antal pensionssparare i Sjunde AP-fondens förvaltning har därmed ökat med drygt 490 000 personer under 2019. Ökningen beror i första hand på de nya pensionsspararna som kom in i systemet under 2019 men även på de stora förändringarna i fondutbudet där många fonder avslutats och sparare som inte har gjort något nytt val hamnat i förvalsalternativet AP7 Såfa. Av de nya spararna som fick sin första pensionsrätt i december 2018 hade drygt 1 400, motsvarande 0,7 procent, valt att göra ett eget fondval räknat fram till årsskiftet 2019. Övriga nya sparare, drygt 220 000, valde att inte göra något eget fondval. De som inte gjorde ett eget fondval fick sina pensionsmedel placerade i AP7 Såfa.

Andel nya sparare som väljer egen portfölj har legat på en relativt låg nivå de senaste åren, se [figur 1.2](#). Nya sparare som tillkommer varje år placeras istället till största delen i AP7 Såfa. Ett visst flöde av sparare från AP7 Såfa till egen portfölj förekommer dock. Figuren visar vilket portföljinnehav spararna hade vid inträdet respektive vid slutet av 2019. Exempelvis valde 1,9 procent av de nya spararna med inträdesår 2010 en egen portfölj. 2019 är det 9,4 procent av pensionsspararna med inträdesår 2010 som har valt en egen portfölj.

Figur 1.2 Andel sparare med egen portfölj

2. Pensionsspararna

Om kapitlet

I avsnitt 2 beskrivs pensionsspararna. Definitionen av pensionssparare är alla som inte tar ut någon pension. Det gäller alla personer som är under 61 år. Personer som har fyllt 61 år och som har tagit ut pension och som sedan har ändrat uttagsnivån till noll procent räknas även de som pensionssparare.

I rapporten är pensionsspararna uppdelade i pensionssparare med egen portfölj och pensionssparare med förvaltning i AP7 Såfa. Pensionssparare med egen portfölj har själva eller genom att anlita rådgivare satt samman en portfölj utifrån fondutbudet som finns på Pensionsmyndighetens fondtorg. Man kan välja att placera sina medel i upp till fem olika fonder.

Pensionssparare med förvaltning i AP7 Såfa har aldrig gjort något fondval på fondtorget. AP7 Såfa kan även väljas aktivt om man tidigare har haft egen portfölj men i rapporten kategoriseras sådana personer som som pensionssparare med egen portfölj eftersom de någon gång har gjort ett eget aktivt val. Även sparare som har valt en kombination av egen portfölj och AP7 Såfa kategoriseras i rapporten som pensionssparare med egen portfölj.

Värt att notera är att indelningen efter portfölj - AP7 Såfa eller egen portfölj - är gjord utifrån hur läget såg ut i december 2019 och tar inte hänsyn till eventuell tidpunkt vid vilken en individ har genomfört ett första aktivt val. För att individen ska finnas i kategorin egen portfölj behöver den alltså inte ha haft egen portfölj under hela den tidsperiod som redovisas.

2.1 Behållning och fördelning av kapitalet

I det här avsnittet visas hur behållning på pensionsspararnas premiepensionskonton och fondförmögenheten är fördelad mellan sparare med egen portfölj och AP7 Såfa.

I slutet av året uppgick kontobehållningen i genomsnitt till 208 000 kronor. Det är en ökning med 45 500 kronor jämfört med 2018. Kontobehållningen ökar när nya pensionsrätter sätts in på kontot, men också vid gynnsam värdeutveckling på befintligt kapital. Männen hade i genomsnitt knappt 28 100 kronor mer på premiepensionskontot än kvinnor. Uttryckt i procent hade männen 15 procent högre kontovärde.

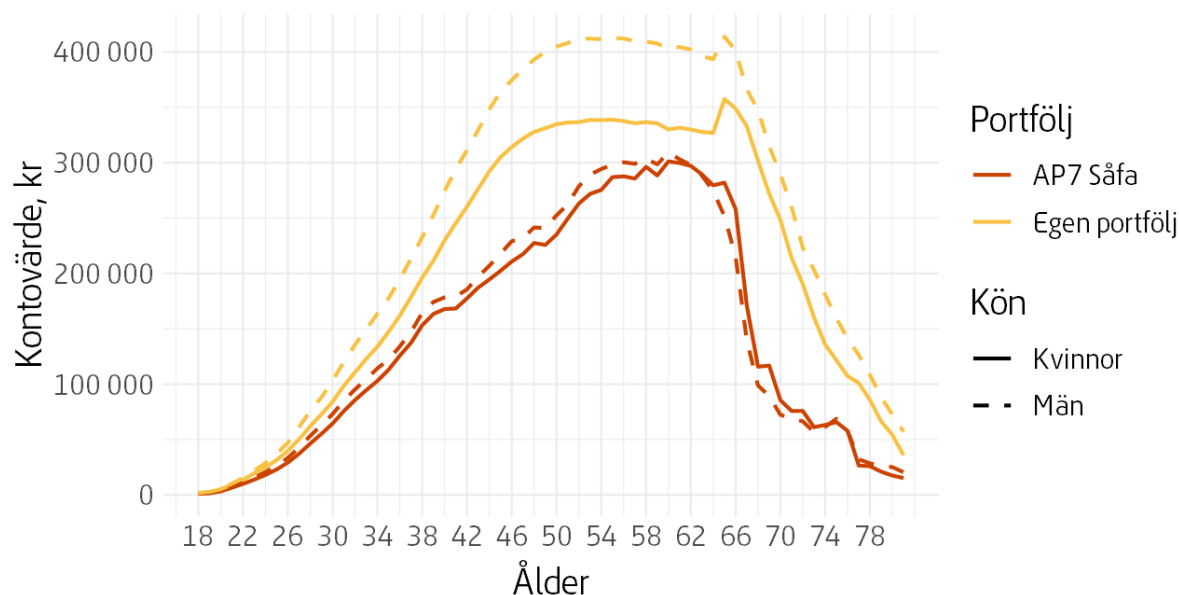
Tabell 2.1 Genomsnittlig behållning på pensionsspararnas konton, i kronor

Kön	Alla	Egen vald portfölj	AP7 Såfa
Kvinnor	193 400	289 500	117 400
Män	221 500	344 200	131 900
Samtliga	208 000	317 300	125 100

I [figur 2.1](#) visas kontovärdet fördelat efter ålder. Figuren visar kontovärde för kvinnor och män uppdelat på pensionssparare med egen portfölj och AP7 Såfa.

För pensionssparare med egen portfölj kan man utifrån linjernas lutning notera tre åldersgrupper med olika karaktär. Den första åldersgruppen sträcker sig från 18 till 40-årsåldern. Nästa åldersgrupp är från 40 till 60 års ålder och den sista åldersgruppen sträcker sig från cirka 60 år till 81 år. Det första intjänandet till premiepensionen gjordes 1995 i samband med att det nuvarande pensionssystemet introducerades. För den yngsta åldersgruppen av pensionsspararna innebär det att de har betalat in till premiepensionen under hela sitt arbetsliv, men ju yngre man är desto kortare intjänande och lägre kontobehållning. Det är också förklaringen till att kurvorna planar ut efter 40-årsåldern. Mellangenerationen har förvisso i genomsnitt mer pengar på sina konton och har tjänat in pensionsrätter under lika lång tid som de yngre, men sett till hela arbetslivet kommer de att ha betydligt kortare intjänandetid till premiepensionen. För den äldsta gruppen tillkommer även infasningen av pensionssystemet och uttag av pension, vilket gör att kurvorna börjar falla från 62 års ålder och faller brant efter 65. För pensionssparare med AP7 Såfa kan man inte notera samma plåtå efter 40 års ålder.

Figur 2.1 Genomsnittligt kontovärde efter ålder och kön

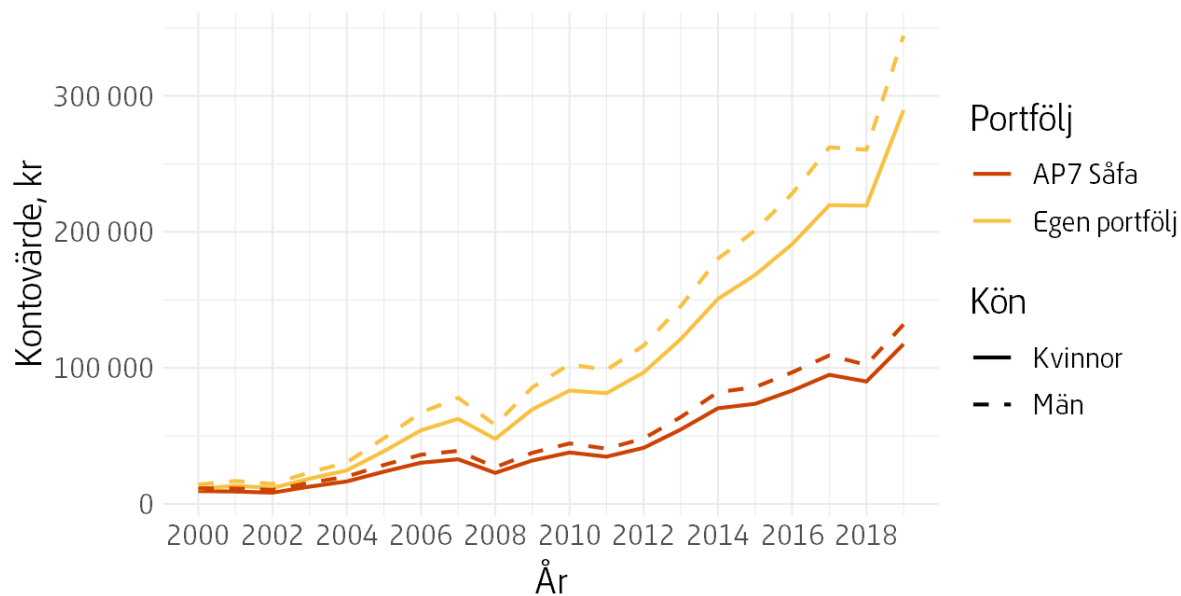

Not: Åldersspannet i figuren är begränsat till 18-81 år.

Även historiskt sett har pensionssparare med egen portfölj i genomsnitt haft en högre kontobehållning än sparare med innehav i AP7 Såfa, se [figur 2.2](#). Den stora skillnaden i behållning förklaras i huvudsak av olikheter i åldersstruktur och därmed sparandetid. Sparare i AP7 Såfa har en betydligt större tyngdvikt på unga personer, och en stor del av kapitalinflödet till AP7 Såfa kommer från nya sparare. Unga har vanligen lägre inkomster än äldre och därmed lägre pensionsavsättningar, vilket ger en lägre genomsnittlig kontobehållning. De flesta som väljer en egen portfölj gör det senare i livet och har då dels

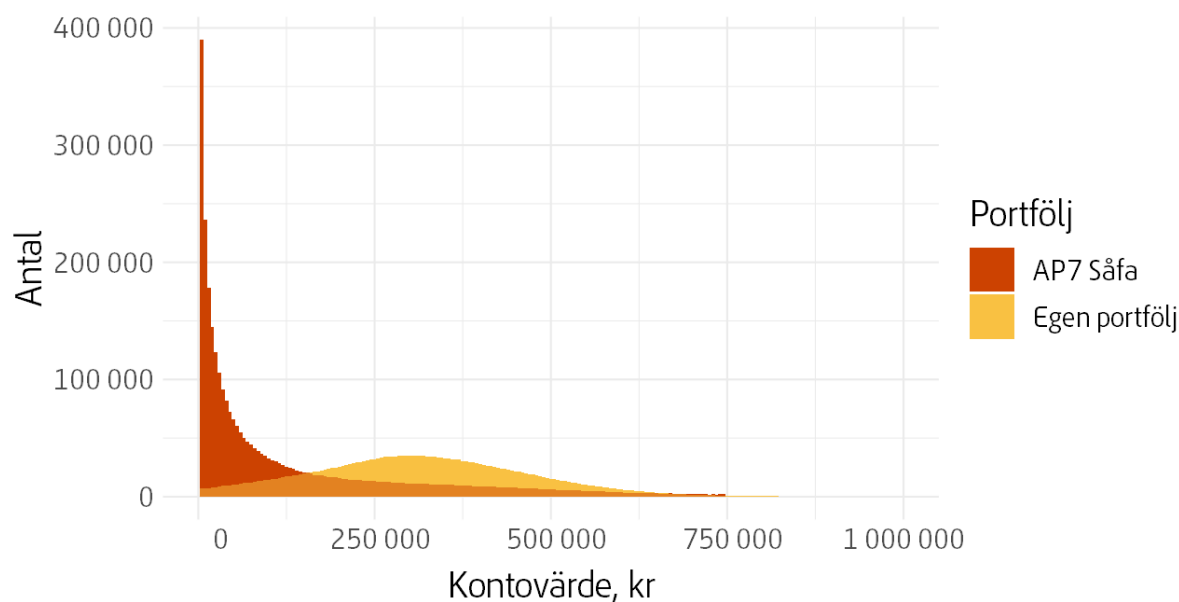
högre inkomster och därmed större pensionsavsättningar, dels flera års ackumulerat pensionssparande med sig.

Figur 2.2 Genomsnittligt kontovärde efter år och kön

I figur 2.3 visas kontobehållningen för pensionsspararna, fördelade efter AP7 Såfa och egen portfölj. Ett relativt litet antal konton har relativt höga belopp och av visuella skäl har därför kontovärden över 1 miljon kronor exkluderats i figuren. Vid årsskiftet fanns det drygt 1 300 pensionssparare som hade ett kontovärde som översteg 1 miljon kronor. Av dessa hade fem pensionssparare ett kontovärde som översteg 2 miljoner kronor. Det enskilt högsta kontovärdet uppgick till cirka 3,6 miljoner kronor.

Figur 2.3 Fördelning av kontobehållning för pensionssparare

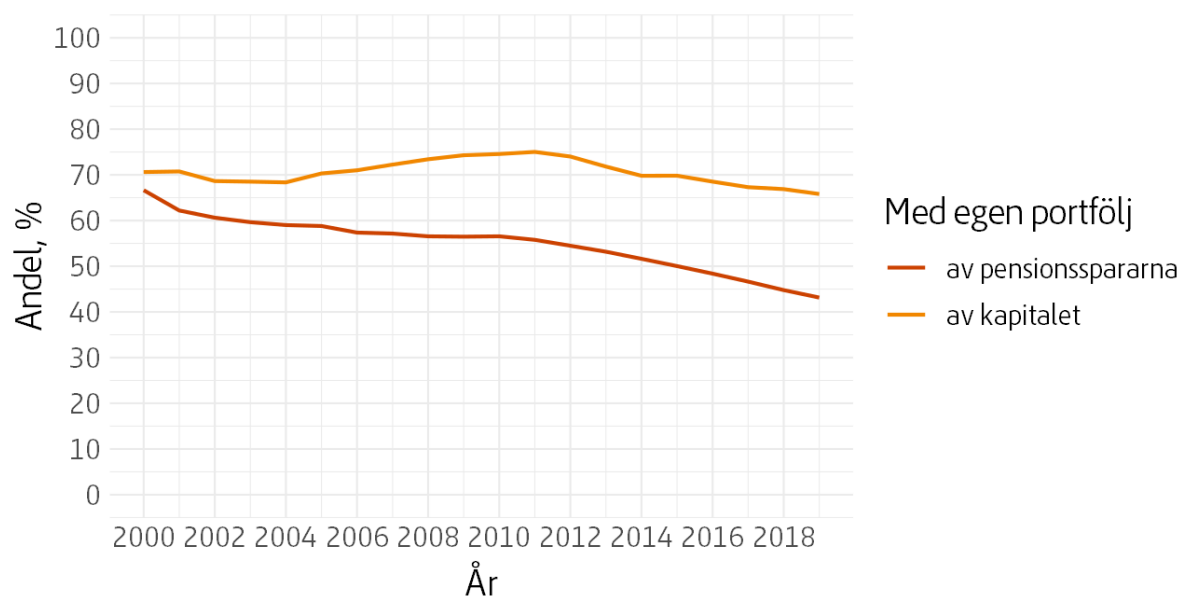

Not: Varje stapels bredd motsvarar ett intervall av kontovärde på 10 000 kr. Kontovärden över 1 miljon kronor har exkluderats eftersom de är så få att de inte syns på skalan (motsvarar 1 336 observationer).

I slutet av 2019 hade drygt 2,6 miljoner av pensionsspararna en egen portfölj, vilket motsvarade drygt 43 procent av pensionsspararna. Övriga pensionssparare hade sina medel placerade i AP7 Såfa. [Figur 2.4](#) visar hur andelen sparare med egen portfölj och deras andel av premiepensionskapitalet har utvecklats. Det framgår att andelen med egen portfölj har minskat över tid och som tidigare nämnts i avsnitt 1 väljer endast ett fåtal av de nya spararna en egen portfölj.

Samtidigt som andelen pensionssparare med egen portfölj har minskat de senaste åren har även deras andel av kapitalet minskat. Sedan 2011 har de med egen portföljs andel av kapitalet sjunkit från 74 procent till 67 procent 2019. En förklaring till denna utveckling är den goda värdeutvecklingen för AP7 Såfa de senaste sex åren. Att andelen av kapitalet inte sjunkit i samma omfattning som andelen av spararna kan förklaras av att nya sparare har relativt liten kontobehållning.

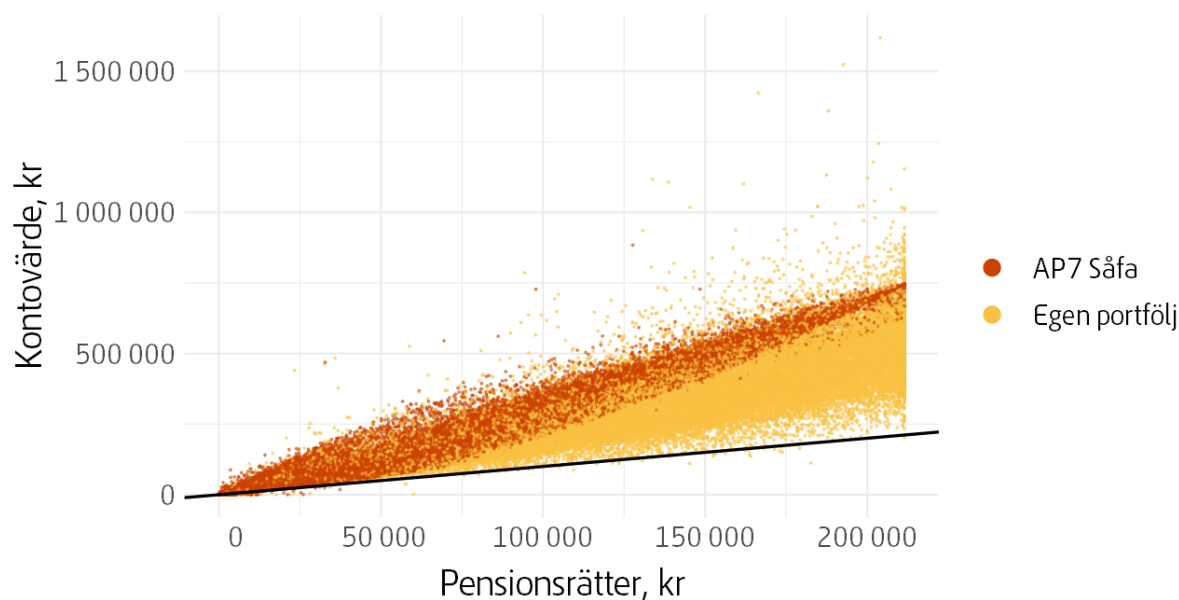
Figur 2.4 Andel pensionssparare med egen portfölj och deras andel av kapitalet

I figur 2.5 nedan är kontovärdet för ett urval av pensionsspararna plottat mot summan av deras intjänade pensionsrätter i premiepensionen. I figuren är pensionssparare med egen portfölj plottade med ljusgula punkter och pensionssparare med AP7 Såfa är plottade med orange punkter. Det framgår av figuren att spridningen är större för sparare med egen portfölj och att de med AP7 Såfa oftare ligger högre vid given pensionsrätt.

I figurens högra del kan man notera en gräns i intjänade pensionsrätter. Gränsen utgör högsta möjliga summa av intjänade pensionsrätter och är 211 500 kronor. För att nå upp till den summan i intjänade pensionsrätter krävs dels att man har varit med i premiepensionssystemet sedan starten 1995, och dels att man också måste ha haft maximal avsättning till premiepensionen varje år. Den svarta linjen som lutar upp i figuren visar kvoten av kontovärdet och pensionsrätter lika med 1. Ett värde som ligger över linjen innebär att kontovärdet överstiger summan av intjänade premier, det vill säga, att värdeutvecklingen på kontot har varit positiv. På motsvarande sätt innebär ett värde under linjen att värdeutvecklingen på premiepensionskontot har varit negativ.

Figur 2.5 Pensionsspararnas kontovärde efter pensionsrätt

Not: Data i figuren omfattar ett urval om 100 000 individer. Pensionsrätterna omfattar egna pensionsrätter inklusive ränta. Den svarta linjen visar kvoten av kontovärdet och pensionsrätter lika med 1.

2.2 Värdeutveckling för pensionssparare

I första delen av följande avsnitt redovisas värdeutvecklingen för pensionsspararna under 2019. I den senare delen av avsnittet redovisas bland annat värdeutvecklingen sedan starten av premiepensionssystemet år 1995 fram till utgången av 2019. Det innebär även att avkastningen som genererades i den tillfälliga förvaltningen hos Riksgälden före det första fondvalet 2000 är inkluderad.

Värdeutvecklingen är beräknad som kapitalviktad avkastning. Kapitalviktad avkastning benämns även internränta och mäter värdeutvecklingen på pensionsspararnas konto. Internräntan kan jämföras med den ränta som beräknas för ett bankkonto. Begreppen värdeutveckling och internränta används i denna rapport synonymt.

Statistiken över värdeutvecklingen är baserad på ett urval som närmare beskrivs i bilaga 1.

Mer om avkastningsmått

Kapitalviktad avkastning skiljer sig från den tidsviktade avkastningen som redovisas i avsnittet om fonder. Den huvudsakliga skillnaden mellan de två måtten är att vid beräkning av kapitalviktad avkastning, tar man hänsyn till de kapitalflöden som sker på spararens konto och tidpunkten för flödena. Det innebär att måttet kapitalviktad avkastning inbegriper intjänade pensionsrätter, ränta på preliminära pensionsrätter, avkastning på spararens fonder, administrativ avgift till Pensionsmyndigheten, förvaltningsavgift för fonderna, rabatt på förvaltningsavgiften samt arvsvinster.

Tidsviktad avkastning, som används vid beräkning av fondernas avkastning, tar däremot inte hänsyn till kapitalflödena som nämns i stycket ovan och inte heller till storleken på det kapital som genererar avkastningen. Fondernas avkastning beror inte på hur mycket spararen har på kontot. Det betyder att det inte har någon betydelse om det är 1 krona eller 100 kronor som genererar avkastningen.

Mer information finns i bilaga 2.

2.2.1 Värdeutveckling nya sparare

Värdeutveckling för nya sparare, det vill säga de individer som för första gången tjänade in till sin pension under 2018, redovisas inte tillsammans med övriga sparare. Detta beror på att kapitalet för nya sparare har legat under tillfällig förvaltning på Riksgälden under 2019. Den genomsnittliga värdeutvecklingen i denna grupp är relativt låg med ett medelvärde på 2,1 procent och med mycket liten spridning.

2.2.2 Värdeutveckling under 2019

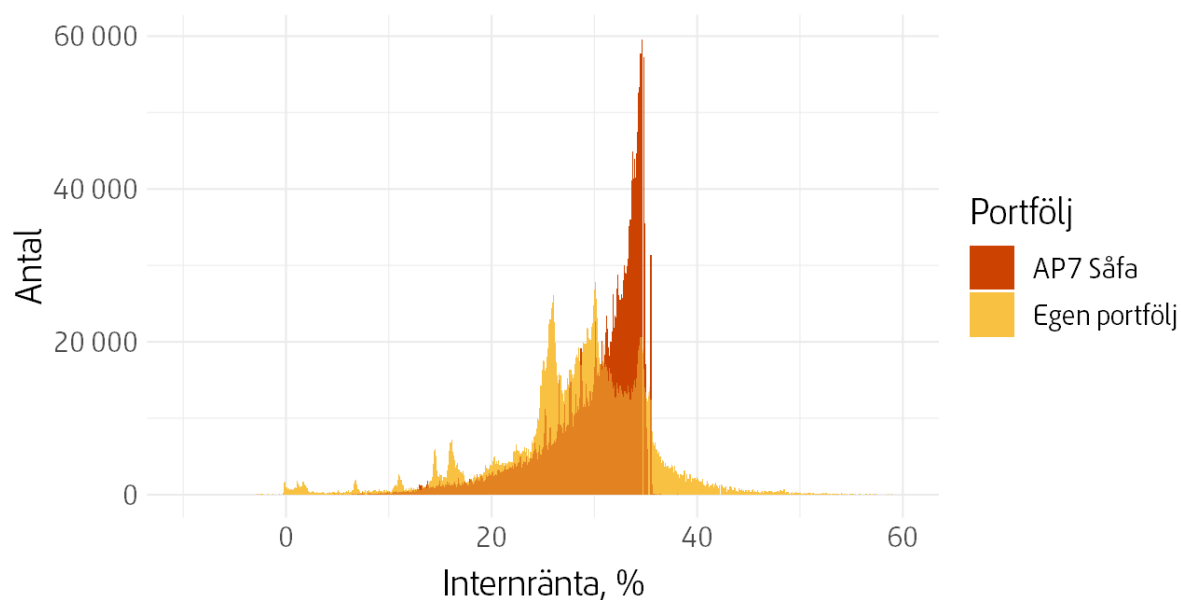
Tabell 2.2 visar den genomsnittliga värdeutvecklingen för pensionssparare under 2019. Den genomsnittliga värdeutvecklingen under 2019 uppgick till 29,5 procent sett till samtliga individer i urvalet. Pensionssparare med egen portfölj hade en genomsnittlig värdeutveckling på 28,3 procent vilket är 2,4 procentenheter lägre än för de pensionssparare som hade kapitalet i AP7 Såfa, vilka hade en genomsnittlig värdeutveckling på 30,7 procent. Kvinnor och män hade ungefär samma genomsnittliga värdeutveckling sett till totalen, men uppdelat på portföljinnehav hade män en högre värdeutveckling bland dem med egen portfölj medan kvinnors värdeutveckling i genomsnitt var högre i gruppen med AP7 Såfa.

Tabell 2.2 Genomsnittlig värdeutveckling för pensionssparare under 2019, i procent

Kön	Samtliga	Egen portfölj	AP7 Såfa
Kvinnor	29,4	27,9	30,9
Män	29,5	28,6	30,5
Samtliga	29,5	28,3	30,7

Variationen av värdeutvecklingen inom de två grupperna av sparare framkommer i figur 2.6 som visar fördelningen av värdeutvecklingen under 2019. Det totala antalet pensionssparare på den vertikala axeln är en uppskattning, baserat på urvalets andel av populationen. Figuren visar att spridningen för värdeutvecklingen var något större bland dem med egen portfölj jämfört med dem som har sitt kapital placerat i AP7 Såfa. Att inte alla med AP7 Såfa får samma värdeutveckling beror bland annat på att det finns en generationsprofil inbyggd i fonden vilket innebär att efter att spararen fyllt 55 år skiftar fondportföljen gradvis från AP7:s aktiefond till dess räntefond.

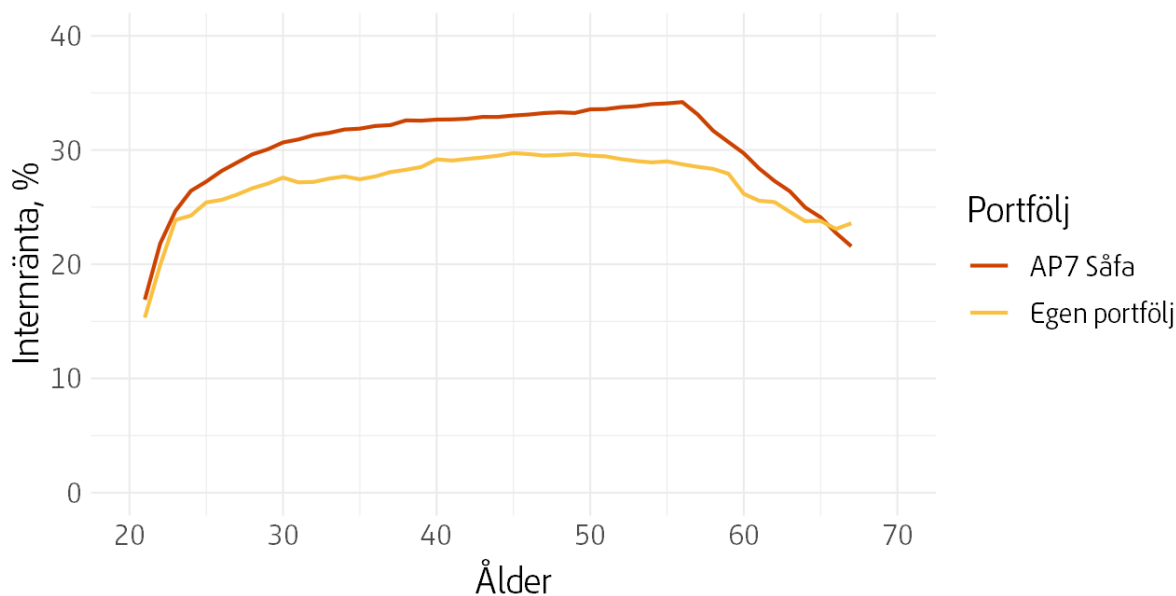
Figur 2.6 Fördelning av värdeutveckling för pensionssparare under 2019

Not: Figuren är baserad på ett urval och antalsangivelsen är därför en uppskattning av frekvensen i populationen. Varje stapels bredd motsvarar ett intervall av värdeutveckling på 0,1 procentenhet. Extremvärden är här uteslutna ur figuren eftersom personer med högre respektive lägre internränta är så få att de inte syns i figuren.

Värdeutvecklingen under 2019 beaktas utifrån olika åldrar i [figur 2.7](#) som visar att den genomsnittliga värdeutvecklingen för 2019 är högre för dem med AP7 Såfa än för dem med egen portfölj upp till en ålder av cirka 65 år. Den brant sluttande kurvan för sparare med kapitalet placerat i AP7 Såfa avspeglar den minskade aktieandelen i AP7 Såfa efter 55 års ålder.

Figur 2.7 Genomsnittlig värdeutveckling för pensionssparare under 2019 efter ålder

Not: Endast sparare som är äldre än 20 och yngre än 68 år redovisas.

2.2.3 Värdeutveckling sedan inträde

I denna del redovisas den genomsnittliga årliga utvecklingen för pensionssparare sedan inträde i systemet. Pensionsspararna har varierande inträdesår i systemet och har alltså haft ett sparande under olika lång tid.

Tabell 2.3 visar att den genomsnittliga årliga värdeutvecklingen för pensionsspararna är 9,3 procent. Högst genomsnittlig värdeutveckling har gruppen som har haft sitt kapital placerat i AP7 Såfa sedan inträdet. Mellan män och kvinnor märks inga stora skillnader.

Tabell 2.3 Genomsnittlig årlig värdeutveckling för pensionssparare sedan inträde, i procent

Kön	Samtliga	Egen portfölj	AP7 Såfa
Kvinnor	9,4	7,7	11,0
Män	9,3	7,8	10,8
Samtliga	9,3	7,8	10,9

För att åskådliggöra systemets utveckling sedan dess start kan spararna delas upp i två grupper: de med inträdesår 1995, det vill säga då intjänandet till premiepensionssystemet startade, och de med övriga inträdesår. De två tabellerna nedan, tabell 2.4 och 2.5 redovisar den genomsnittliga värdeutvecklingen sedan inträde för dessa två grupper. Om endast personer med inträdesår 1995 beaktas är den årliga genomsnittliga värdeutvecklingen något lägre jämfört med pensionssparare med senare inträdesår. Skillnaden är cirka 2,5 procentenheter, där individer som varit med 1995 har haft en

genomsnittlig årlig värdeutveckling på 7,8 procent medan motsvarande uppgift för individer med övriga inträdesår är 10,3 procent.

Tabell 2.4 Genomsnittlig årlig värdeutveckling för pensionssparare sedan 1995, i procent

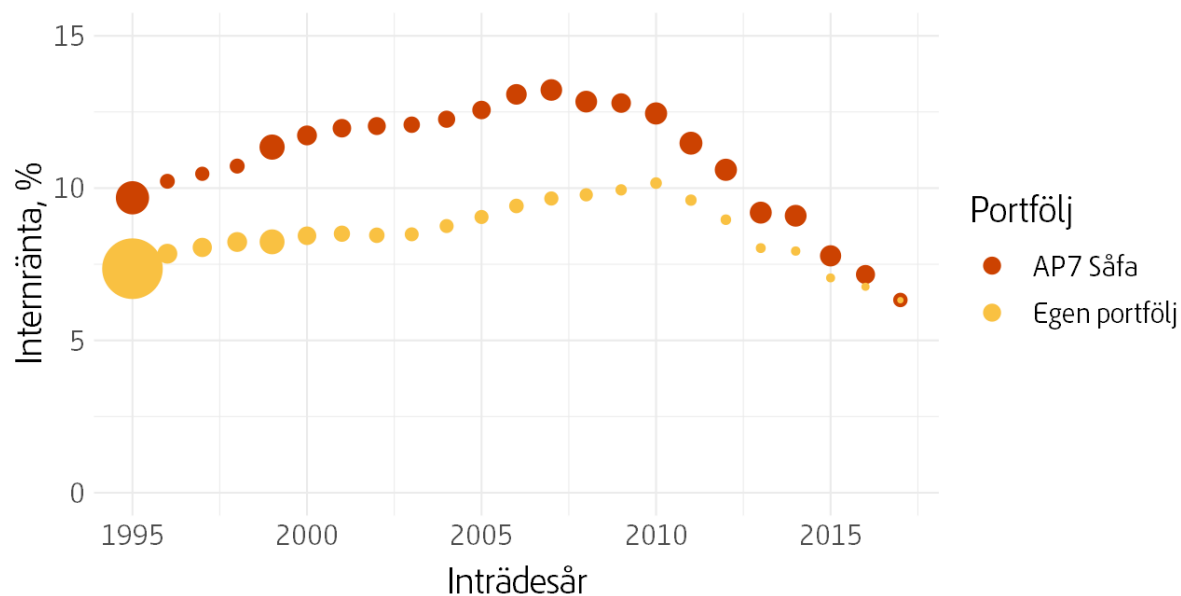
Kön	Samtliga	Egen portfölj	AP7 Såfa
Kvinnor	7,8	7,3	9,8
Män	7,9	7,4	9,6
Samtliga	7,8	7,4	9,7

Tabell 2.5 Genomsnittlig årlig värdeutveckling för pensionssparare sedan inträde undantaget år 1995, i procent

Kön	Samtliga	Egen portfölj	AP7 Såfa
Kvinnor	10,4	8,4	11,3
Män	10,3	8,5	11,0
Samtliga	10,3	8,5	11,1

Denna indelning av pensionssparare med olika tidpunkter för inträde i systemet kan nyanseras ytterligare genom [figur 2.8](#) som visar den genomsnittliga årliga värdeutvecklingen sedan inträde efter inträdesår. Cirklarnas storlek motsvarar andelen av pensionsspararna. I figuren kan bland annat utläsas att de flesta med senare inträdesår inte gjort något aktivt val eftersom de röda cirklarnas storlek i förhållande till de gula blir allt större med stigande inträdesår. Det blir också tydligt att en relativt stor andel av pensionsspararna kom in i systemet år 1995. Högst årlig genomsnittlig värdeutveckling har sparare i AP7 Såfa med inträdesår 2005-2010.

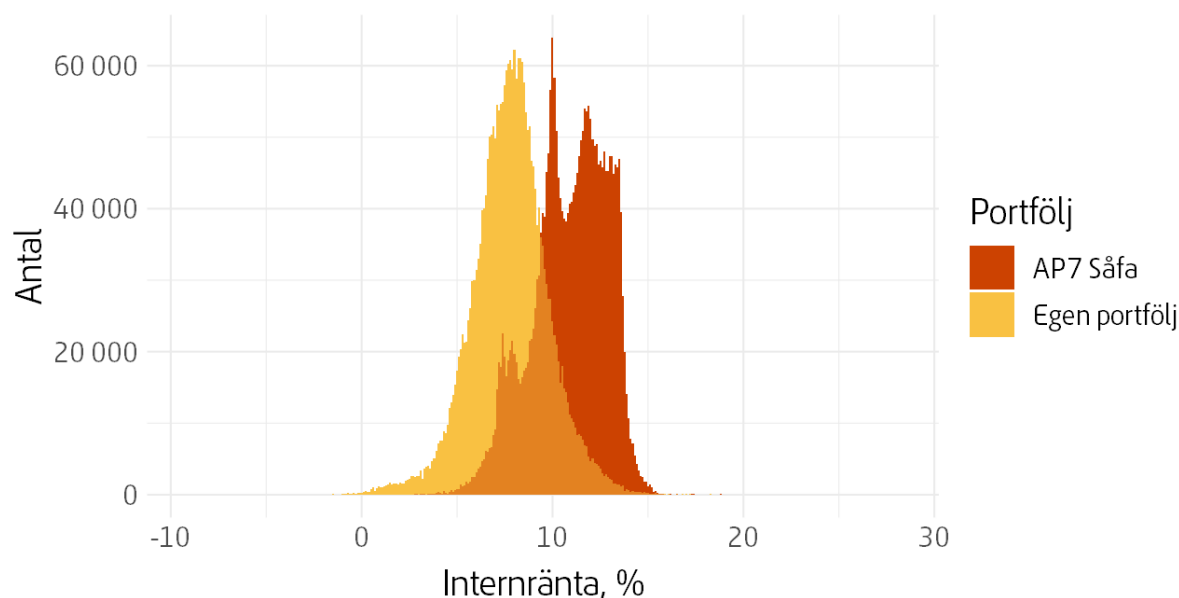
Figur 2.8 Genomsnittlig årlig värdeutveckling för pensionssparare sedan inträde efter inträdesår

Not: Storleken på cirklarna motsvarar gruppens andel av urvalet.

En bild av variationen av den genomsnittliga årliga värdeutvecklingen inom de olika portföljvalen framkommer i figur 2.9 som visar fördelningen av internräntan för alla pensionssparare oavsett inträdesår. Det totala antalet pensionssparare på den vertikala axeln är en uppskattning, baserat på urvalets andel av populationen. Figuren visar att spridningen inom de olika portföljvalen är liknande.

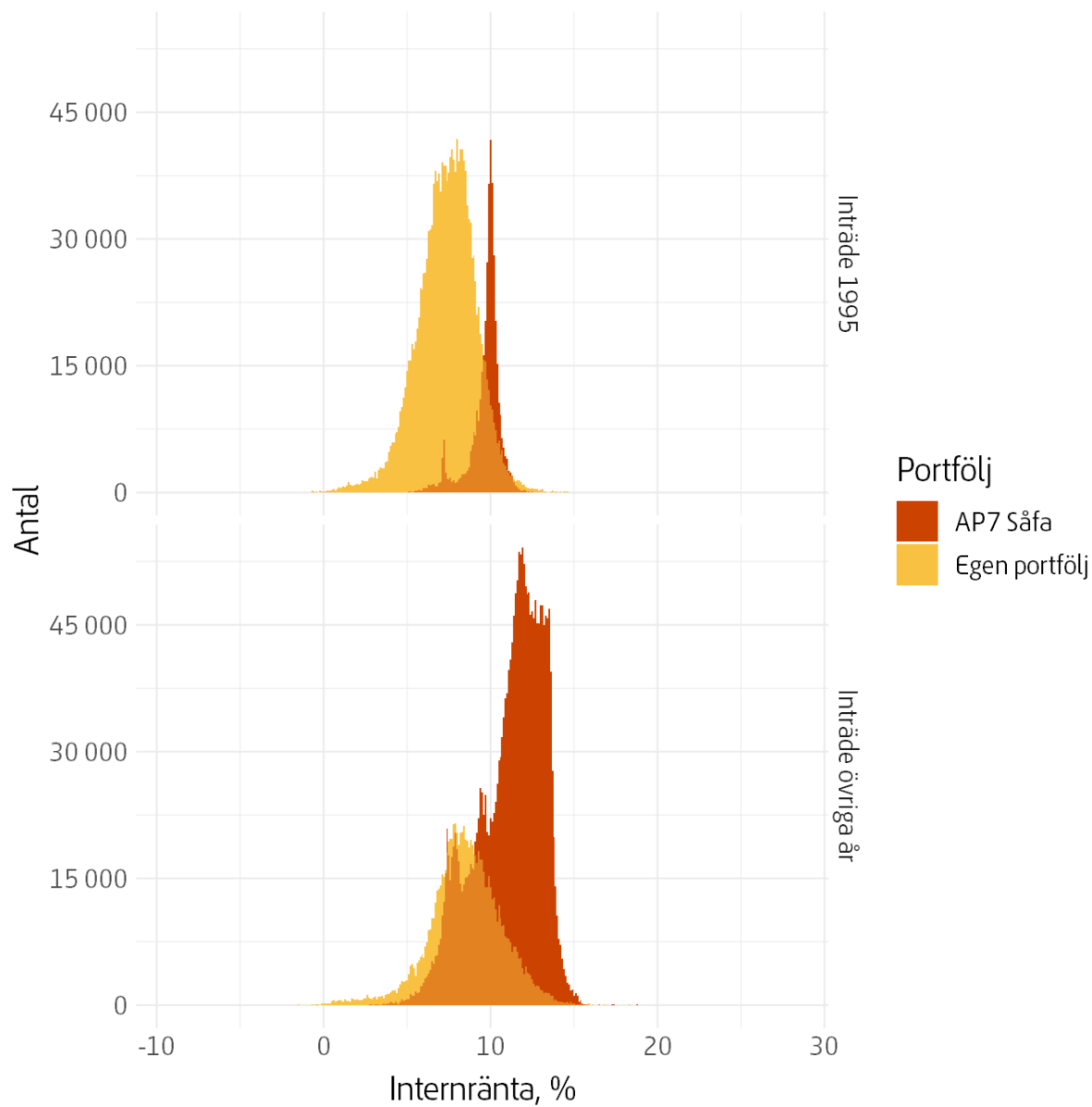
Figur 2.9 Fördelning av genomsnittlig årlig värdeutveckling för pensionssparare sedan inträde

Not: Figuren är baserad på ett urval och antalsangivelsen är därför en uppskattning av frekvensen i populationen. Varje stapels bredd motsvarar ett intervall av värdeutveckling på 0,1 procentenhet.

Variationen inom portföljvalen kan även betraktas uppdelat på personer som har varit med sedan systemets start 1995 och de med övriga inträdesår. **Figur 2.10** visar fördelningen av den genomsnittliga årliga värdeutvecklingen bland pensionssparare uppdelat på portföljval och tidpunkt för inträde. Personer med inträdesår 1995 har i högre grad valt egen portfölj jämfört med de med övriga inträdesår. Överlappet i värdeutvecklingen mellan de två grupperna är större bland dem med övriga inträdesår.

Figur 2.10 Fördelning av genomsnittlig årlig värdeutveckling för pensionssparare sedan inträde, inträdesår 1995 och övriga inträdesår

Not: Figuren är baserad på ett urval och antalsangivelsen är därför en uppskattning av frekvensen i populationen. Varje stapels bredd motsvarar ett intervall av värdeutveckling på 0,1 procentenhet.

3. Pensionärerna

Om kapitlet

I detta avsnitt beskrivs pensionärernas kontobehållning och värdeutveckling. Pensionär är alla som har ansökt om pension och som har en uttagsnivå större än noll. Personer som har angett uttagsnivå noll betraktas som pensionssparare och ingår därmed inte i redovisningen nedan.

Fram till att en individ ansöker om pension är premiepensionspengarna placerade i en fondförsäkring. När individen går i pension kan han eller hon välja att ha kvar sina pengar i fondförsäkringen eller byta till en traditionell försäkring. Fondförsäkring innebär att pengarna är fortsatt antingen på Pensionsmyndighetens fondtorg eller i AP7 Såfa. Det i sin tur innebär att värdet på premiepensionsbehållningen fortsätter att variera med fondplaceringarna. Byter pensionären till traditionell försäkring övertar Pensionsmyndigheten förvaltningen av kapitalet och han eller hon får ett lägsta garanterat belopp utbetalat varje månad samt vanligen ett tilläggsbelopp som kan förändras vid varje årsskifte.

Notera att indelningen av portföljtyp är gjord utifrån hur läget såg ut i december 2019 och inte tar hänsyn till eventuell tidpunkt vid vilken en individ har genomfört ett första aktivt val. För att individen ska finnas i kategorin egen portfölj behöver den alltså inte ha haft egen portfölj under hela den tidsperiod som är redovisas. Detta gäller även individens status som pensionär - det räcker till exempel att personen har börjat ta ut premiepension i december 2019 för att redovisas som pensionärer i detta material.

3.1 Behållning och fördelning av kapitalet

I följande avsnitt visas den genomsnittliga behållningen på pensionärernas konton och hur kapitalet är fördelat mellan fondförsäkring och traditionell försäkring.

De flesta pensionärer väljer att ha kvar fondförsäkring i samband med att de går i pension. Totalt är det 1 330 900 pensionärer som har fondförsäkring vilket motsvarar 80,3 procent av alla pensionärer. Fördelningen mellan pensionärer som väljer fondförsäkring och pensionärer som väljer traditionell försäkring har varit tämligen konstant de senaste åren. Traditionell försäkring uppfattas som en mer stabil försäkringsform och det är också vanligare att den som väljer traditionell försäkring också väljer att komplettera med efterlevandeskydd. I [tabell 3.1](#) finns en sammanställning över de olika försäkringsformerna som pensionärer har att välja mellan.

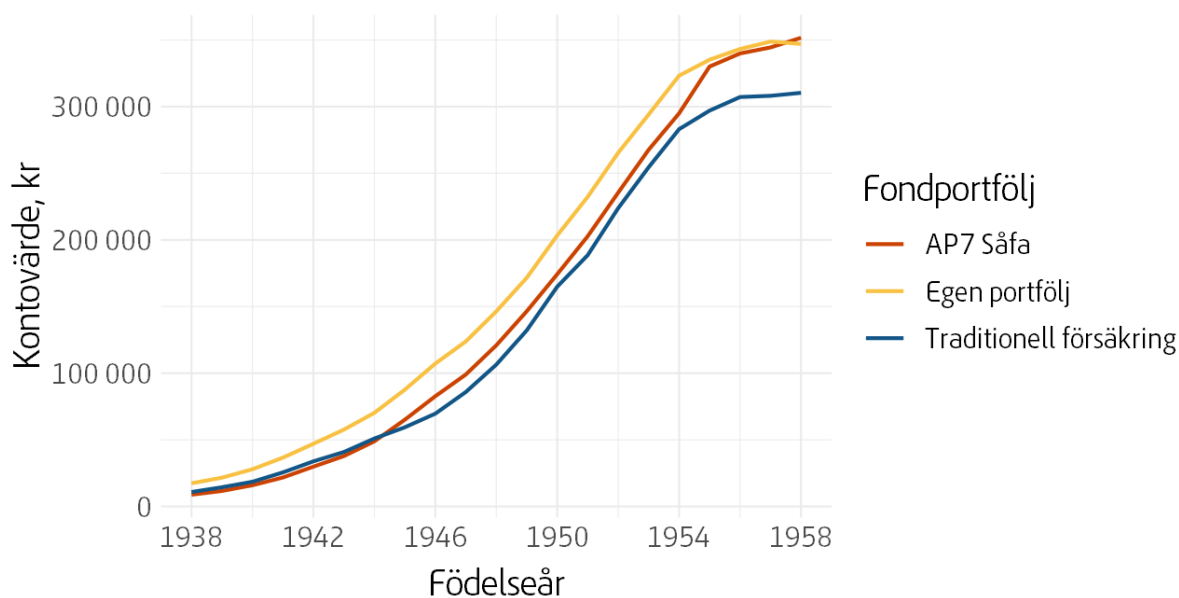
Tabell 3.1 Pensionärers fördelning på olika försäkringsformer

Försäkringstyp	Antal personer	Andel
Fondförsäkring, utan efterlevandeskydd	1 099 900	66,4
Fondförsäkring, med efterlevandeskydd	231 100	13,9
Fondförsäkring totalt	1 330 900	80,3
Traditionell försäkring, utan efterlevandeskydd	253 700	15,3
Traditionell försäkring, med efterlevandeskydd	72 800	4,4
Traditionell försäkring totalt	326 500	19,7
Totalt, pensionärer	1 657 400	100,0

Figur 3.1 visar att den genomsnittliga behållningen är högre för yngre pensionärer jämfört med äldre pensionärer. Den främsta förklaringen till denna skillnad är att pensionärer omfattas av det nya pensionssystemet i olika omfattning och att det därmed har avsatts olika mycket till premiepensionen. För pensionärer födda 1938 har det avsatts 0,5 procent av pensionsunderlaget medan motsvarande andel för de som är födda 1946 är 1,5 procent. Personer födda 1954 eller senare ingår helt i det nya pensionssystemet och för dem avsätts 2,5 procent av pensionsunderlaget till premiepension. Antalet år med intjänande är dessutom fler för de yngre pensionärerna.

En annan förklaring till att yngre pensionärer har högre kontobehållning, är att de äldre har fått utbetalningar från sina pensionskonton i större utsträckning än de yngre. I sammanhanget kan det också nämnas att kontobehållningen påverkas av vid vilken ålder pensionsuttaget påbörjades. Den som ansöker om pension vid 61 får av förklarliga skäl mindre kvar på sitt konto jämfört med den som påbörjar sitt pensionsuttag vid 67 års ålder, givet storleken på pensionsbehållningen. Av figuren framgår även att pensionärer med fondförsäkring och egen portfölj genomgående har något högre genomsnittlig behållning på sina konton än de med traditionell försäkring. Att de med AP7 Såfa har lägre kontobehållning än de med egen portfölj kan förklaras av Ap7 Såfas generationsprofil, där ett gradvis skifte till räntefonden sker efter att spararen fyllt 55.

Figur 3.1 Genomsnittligt kontovärde efter födelseår

3.2 Värdeutveckling pensionärer

Följande avsnitt om värdeutveckling består av två delar. Den första delen beskriver värdeutvecklingen för pensionärerna under år 2019, medan den senare delen redovisar värdeutvecklingen sedan starten av premiepensionssystemet 1995 och fram till slutet av 2019. Statistiken över värdeutvecklingen är baserad på ett urval som närmare beskrivs i bilaga 1.

Mer om värdeutveckling för pensionärer

Värdeutvecklingen av premiepensionskontots saldo beror bland annat på räntan på preliminära pensionsrätter, avkastningen på pensionärens fonder, avgiften till Pensionsmyndigheten, fondavgiften, rabatten på fondavgiften samt arvsvinster. Värdeutvecklingen redovisas i form av kapitalviktad avkastning, dvs. internränta.

Avkastningen för den traditionella försäkringen räknas även ut i form av en återbäringsränta. Denna ränta kan förändras vid varje månadsskifte beroende på hur väl det förvaltade kapitalet i försäkringen utvecklas. Pensionärerna är dock garanterade ett lägsta pensionsbelopp.

Mer information om avkastningsmått finns i bilaga 2.

3.2.1 Värdeutveckling under 2019

Uppgången på de finansiella aktiemarknaderna under 2019 fick en positiv påverkan på värdeutvecklingen av fondförsäkringen för pensionärerna. Under 2019 var den genomsnittliga värdeutvecklingen 22,3 procent, se [tabell 3.3](#). Pensionärer med egen portfölj hade en högre värdeutveckling än pensionärer med AP7 Såfa. Pensionärer med egen portfölj hade en genomsnittlig värdeutveckling på 24,2 procent under 2019 och

pensionärer med AP7 Såfa hade en värdeutveckling på 17,5 procent, en skillnad på 6,9 procentenheter.

De som hade traditionell försäkring under 2019 hade en lägre värdeutveckling jämfört med fondförsäkring. De som har bytt till traditionell försäkring från fondförsäkring någon gång under 2019 redovisas som en egen kategori, nyvald traditionell försäkring - nyvald traditionell försäkring - eftersom de under en del av året har haft sitt kapital placerat i fondförsäkringen och har en värdeutveckling som inte reflekterar endast den traditionella försäkringen.

Mer om värdeutvecklingen för traditionell försäkring

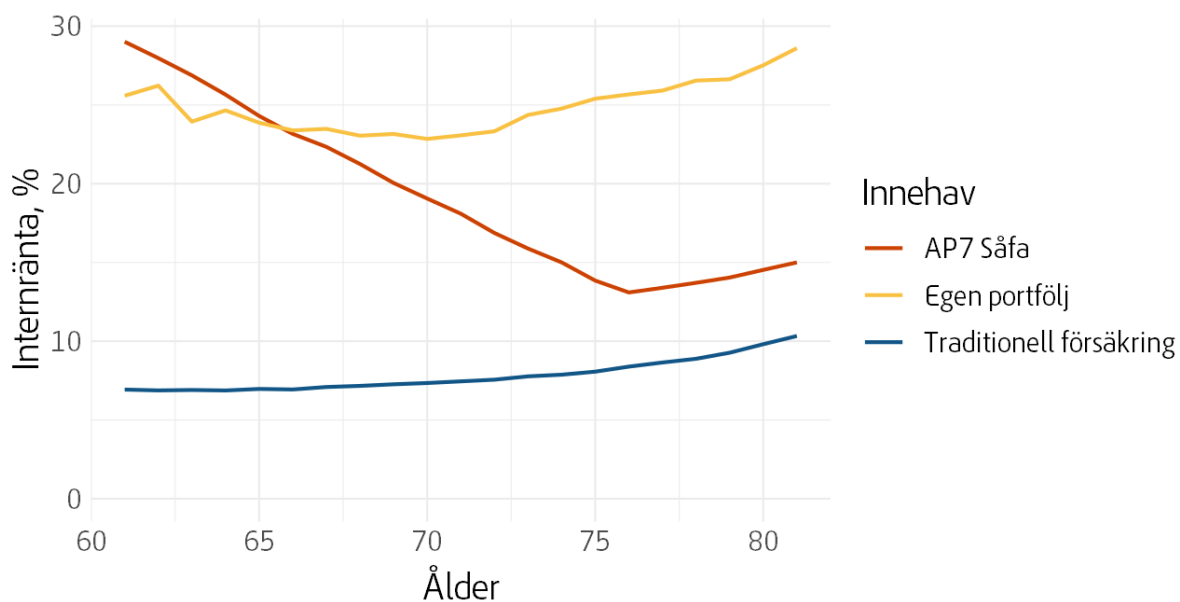
Värdeutvecklingen i traditionell försäkring beror på återbäringsräntan. Under 2019 var den genomsnittliga återbäringsränta 6,5 (7,5) procent. Vid årsskiftet var återbäringsräntan 8,0 procent. Värdeutvecklingen på tillgångarna i traditionell försäkring 17,04 (2,12) procent.

Tabell 3.3 Genomsnittlig värdeutveckling för pensionärer under 2019, i procent

Kön	Samtliga	Fondförsäkring	Varav egen portfölj	Varav AP7 Såfa	Traditionell försäkring	Nyvald traditionell försäkring
Kvinnor	19,0	21,8	23,7	17,3	7,8	18,3
Män	20,1	22,9	25,2	17,7	7,6	19,1
Samtliga	19,6	22,3	24,4	17,5	7,7	18,7

Figur 3.2 visar den årliga genomsnittliga värdeutvecklingen under 2019 efter ålder. Personer som har valt traditionell försäkring någon gång under 2019 redovisas inte på grund av de få individer per åldersgrupp som de utgör i urvalet. Av figuren framgår det att värdeutvecklingen under 2019 har varit bäst för yngre pensionärer med AP7 Såfa och äldre pensionärer med egen portfölj. Det mönster som finns med högre värdeutveckling för stigande ålder kan förklaras av de arvsvinster som delas ut. För pensionärer med AP7 Såfa sjunker däremot först den genomsnittliga värdeutvecklingen med stigande ålder fram till drygt 75 år, vilket kan förklaras av den generationsprofil som finns i AP7 Såfa med en sjunkande andel aktier och i motsvarande grad ökande räntedel med stigande ålder.

Figur 3.2 Genomsnittlig värdeutveckling för pensionärer under 2019 efter ålder

Not: Personer som valt traditionell försäkring under 2019 ingår inte.

3.2.2 Värdeutveckling sedan start

I denna del redovisas den genomsnittliga årliga värdeutvecklingen för personer som är pensionärer per december 2019 och som har varit med sedan systemets start 1995.

Den årliga genomsnittliga värdeutvecklingen sedan 1995 för pensionärer med pensionsmedlen placerade i fondförsäkring var 6,6 procent medan motsvarande uppgift för pensionärer med traditionell försäkring var 5,7 procent, se [tabell 3.4](#).

Värdeutvecklingen i fondförsäkring är därmed något högre jämfört med traditionell försäkring. Här görs ingen åtskillnad i hur länge en individ har haft traditionell försäkring utan detta avser individens försäkringsform per december 2019. Hur många år personerna har haft traditionell försäkring inom denna grupp varierar alltså.

Tabell 3.4 Genomsnittlig årlig värdeutveckling för pensionärer sedan 1995, i procent

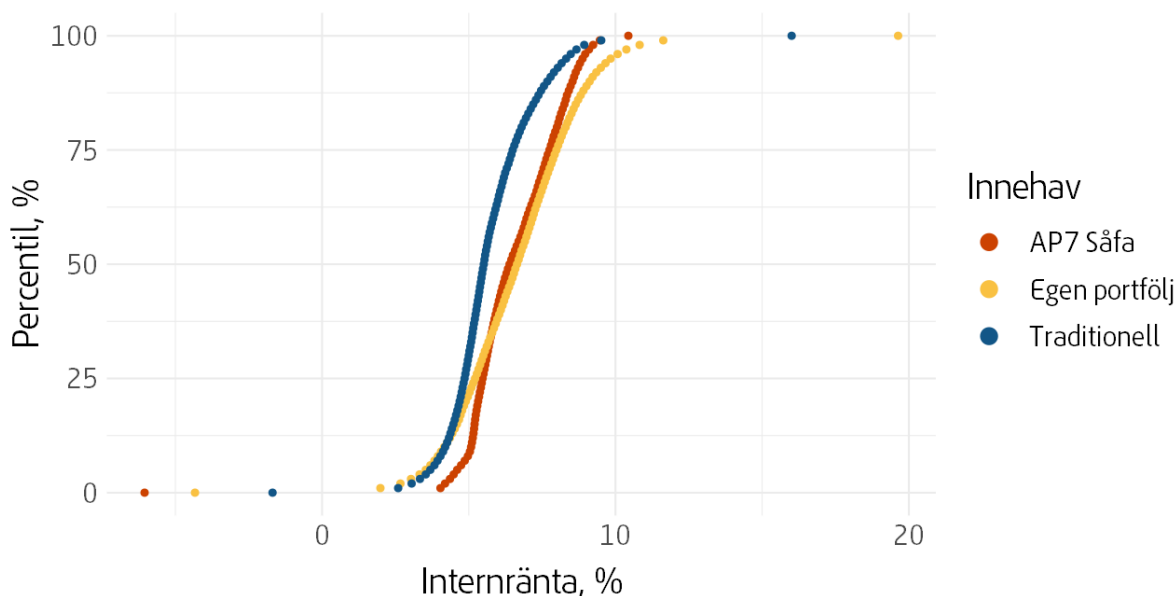
Kon	Samtliga	Fondförsäkring	Egen portfölj	AP7 Såfa	Traditionell försäkring
Kvinnor	6,4	6,5	6,5	6,5	5,7
Män	6,5	6,7	6,7	6,7	5,8
Samtliga	6,5	6,6	6,6	6,6	5,7

Variationen inom de olika typerna av försäkringar och portföljval åskådliggörs i [figur 3.3](#) som visar fördelningen av genomsnittlig årlig internränta med percentiler för de olika grupperna. Spridningen är störst bland dem med egen portfölj och för de högre percentilerna uppvisar även dessa pensionärer en relativt hög värdeutveckling jämfört med de andra grupperna.

– Vad är percentiler?

En percentil anges i procent och baseras på en indelning efter storlek av det man vill mäta. Den anger hur stor andel av observationerna som har ett lägre värde än den givna gränsen för percentilen. Till exempel, om den tionde percentilen i detta fall skulle vara 7,5 procent, innebär det att 10 procent av pensionsspararna har en värdeutveckling som är lägre än 7,5 procent.

Figur 3.3 Percentiler för genomsnittlig årlig värdeutveckling sedan 1995

3.3 Pensionsuttagen och beloppsnivåer

I det följande avsnittet redovisas uttag av premiepension. Premiepension kan tidigast tas ut från 61 års ålder, däremot finns det ingen övre åldersgräns för när uttagen senast måste påbörjas. Pensionären kan välja att ta ut enbart premiepension eller kombinera den med uttag av inkomstpensionen. Den som väljer att ta ut premiepensionen kan samtidigt fortsätta förvärvsarbete och tjäna in nya pensionsrätter.

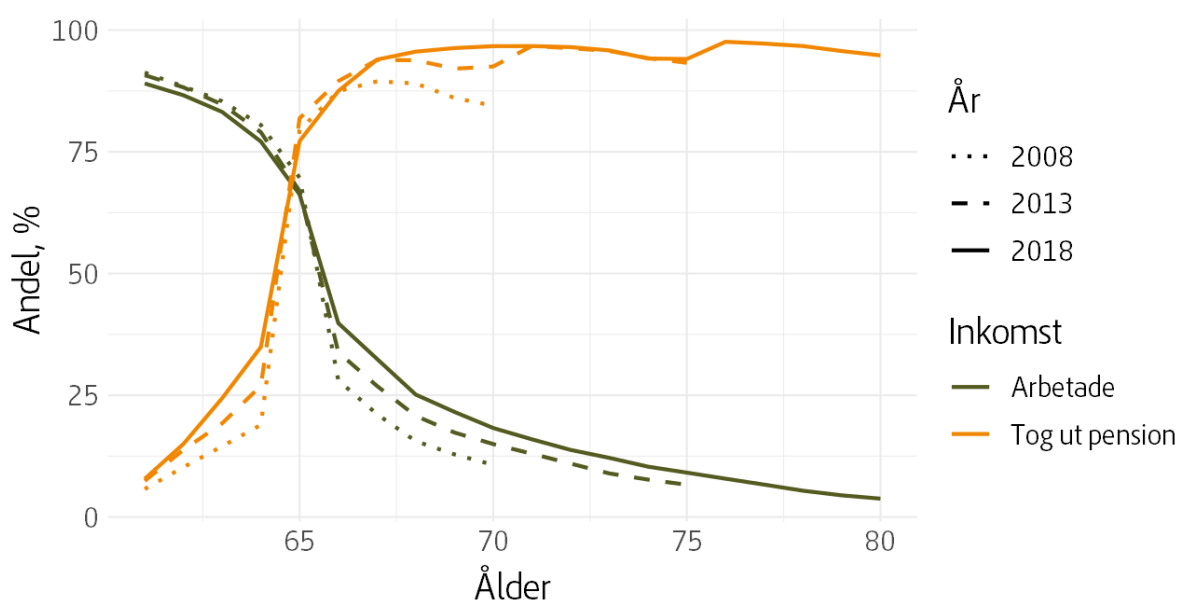
Beloppsnivåerna som redovisas avser senast gällande beslutat belopp per 31 december 2019.

3.3.1 Pensionsuttag

Figur 3.4 visar andelen av alla i premiepensionssystemet som hade en arbetsinkomst (definierat som [pensionsgrundande inkomst](#)) respektive tog ut någon del av sin premiepension år 2008, 2013 och 2018 efter ålder i slutet av året. Att linjerna upphör vid olika åldrar beror på att det endast är personer födda 1938 och senare som har premiepension. Det finns ännu ingen tillgänglig information vad gäller pensionsgrundande inkomst för 2019, varför det senaste året som redovisas är 2018.

År 2018 tog de flesta, kring 77 procent, under året de fyllde 65 år ut premiepension. Bland de personer som fyllde 80 år 2018 tog ca 95 procent av de personer som ingick i premiepensionssystemet ut sin premiepension. Totalt handlar det om ca 42 000 pensionssparare som var mellan 70 och 80 år och inte tog ut sin premiepension. Figuren visar även att andelen som arbetar högre upp i åldrarna år 2018 har ökat jämfört med 2008 och 2013. Andelen som tar ut sin premiepension har ökat något för de flesta åldrar upp till 70 år. I många åldersgrupper summerar andelen som arbetar och andelen som tar ut pension till över 100, eftersom en del både arbetar och tar ut pension eller påbörjar sitt pensionsuttag någon gång under året.

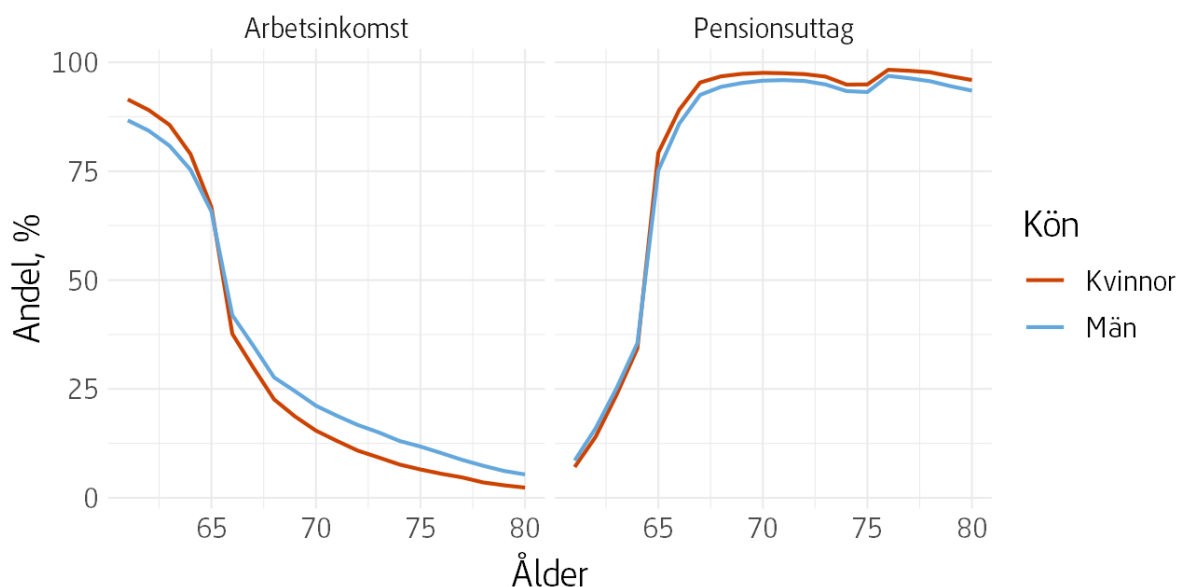
Figur 3.4 Andel av alla i premiepensionssystemet med arbetsinkomst och pensionsuttag efter ålder

Not: Andel av alla pensionssparare och pensionärer som arbetade respektive tog ut premiepension vid något tillfälle under år 2008, 2013 och 2018. Ålder per den 31 december respektive år.

Figur 3.5 visar andel av alla i premiepensionssystemet med arbetsinkomst respektive pensionsuttag för 2018 uppdelat på kön. Andelen som tog ut sin premiepension var liknande bland grupperna män och kvinnor. Andelen med arbetsinkomst uppvisade mer variation mellan könen där en större andel av kvinnor under 65 år arbetade medan relationen var den omvända efter 65 år med en högre andel av män som hade en arbetsinkomst.

Figur 3.5 Andel av alla i premiepensionssystemet med arbetsinkomst och pensionsuttag efter ålder och kön

Not: Andel av alla pensionssparare och pensionärer som arbetade respektive tog ut premiepension vid något tillfälle under år 2008, 2013 och 2018. Ålder per den 31 december respektive år.

3.3.2 Beloppsnivåer i premiepensionen

Beloppen som tas ut i premiepension är än så länge blygsamma och det beror bland annat på att det nya pensionssystemet inte har fasats in fullt ut. Infasningen berör alla med födelseår mellan 1938 och 1953. Personer födda 1938 har 4/20-delar i det nya pensionssystemet medan personer födda 1953 har 19/20-delar i det nya pensionssystemet. Pensionssparare födda 1954 är den första årskull som har hela sin pension i det nya pensionssystemet. Det gäller både inkomstpensionen och premiepensionen. Årskullarna födda före 1954 har även tilläggspension.

En annan faktor som kan förklara beloppsnivåerna i premiepensionen är längden på intjänandetid. Eftersom systemet startade 1995 har dagens pensionärer endast kunnat tjäna in till premiepensionen under senare delen av sitt liv. Möjlighet till en längre intjänandetid och därmed högre kontovärden och premiepensionsutbetalningar stiger därför än så länge med sjunkande åldrar.

🔍 Läs mer om beloppen i premiepensionen

[Premiepension - en del av den allmänna pensionen >](#)

Den som vill ta ut sin premiepension kan välja mellan de fyra uttagsnivåerna 25, 50, 75 respektive 100 procent. Pensionären kan ändra uttagsnivån och även avbryta uttagen. [Tabell 3.5](#) visar fördelningen samt genomsnittligt månadsbelopp och ålder för olika uttagsnivåer. De flesta, närmare 99 procent av pensionärerna, tar ut hela

premiepensionen. Att de som tar ut 75 procent av sin pension har en högre genomsnittlig månatlig utbetalning än de som tar ut 100 procent kan bero på flera saker, till exempel att genomsnittsåldern i grupperna som tar ut sin pension på mindre än 100 procent är lägre än de som tar ut hela sin pension.

Tabell 3.5 Andel pensionärer efter uttagsnivå samt månatlig utbetalning av premiepension

Uttagsnivå, %	Andel pensionärer, %	Månatlig utbetalning, kr	Medelålder
25	0,5	302	67,5
50	0,4	570	67,5
75	0,1	845	67,9
100	98,9	617	72,3

Tabell 3.6 redovisar de genomsnittliga månatliga beloppen i kronor per december 2019 uppdelat på försäkringstyp och kön för pensionärer som tar ut sin premiepension i full omfattning. I genomsnitt fick en pensionär 617 kronor i månaden i premiepension. Pensionärer med fondförsäkring hade i genomsnitt 36 kronor mer i månaden, 624 kronor, jämfört med 588 kronor för pensionärer med traditionell försäkring. Män hade i genomsnitt knappt 110 kronor mer i premiepension än kvinnor.

Det högsta månadsbeloppet av premiepension i december 2019 var knappt 10 700 kronor.

Tabell 3.6 Genomsnittlig månatligt belopp av premiepension, uttagsnivå 100 %, i kronor

Kön	Samtliga	Fondförsäkring	Traditionell försäkring
Kvinnor	564	568	549
Män	672	681	632
Samtliga	617	624	588

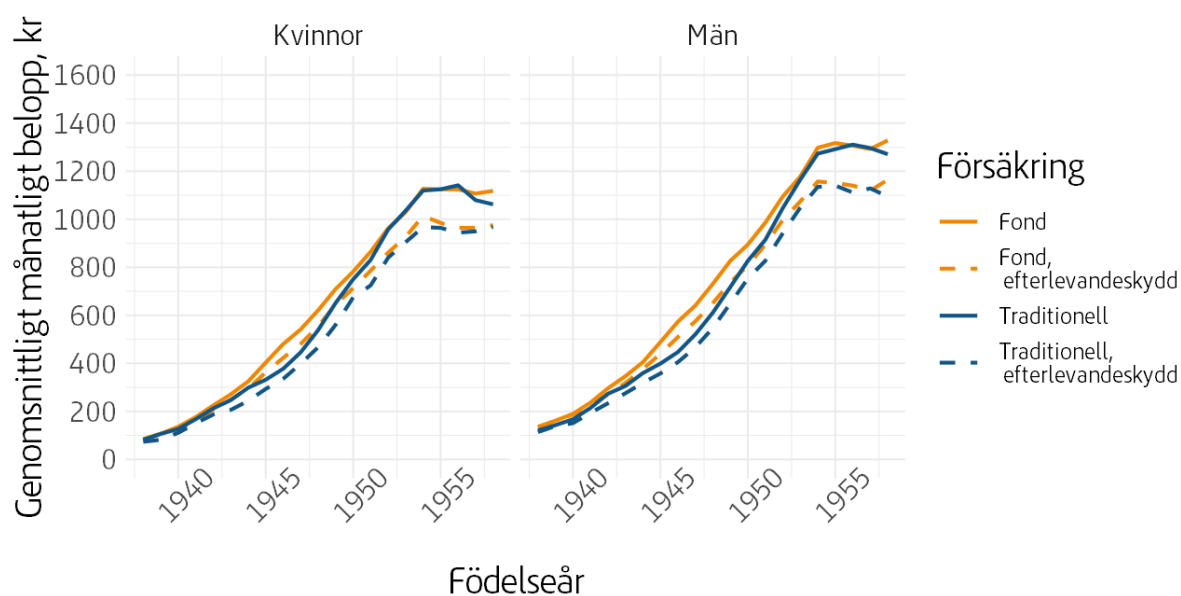
Belopp per 31 december 2019.

I **figur 3.6** visas genomsnittligt månatligt belopp av premiepension för dem som tar ut sin premiepension vid uttagsnivå 100 procent per ålder. Det framgår att yngre pensionärer har en högre genomsnittlig pension och det gäller både för pensionärer med fondförsäkring och för pensionärer med traditionell försäkring. I figuren är de olika försäkringsformerna även uppdelat på pensionärer med och utan efterlevandeskydd. Totalt är det knappt 304 000 pensionärer som har valt efterlevandeskydd i samband med pensionering. Vid årsskiftet utbetalades efterlevandeskydd till drygt 27 000 pensionärer.

🔍 Läs mer om efterlevandeskydd

Vad händer med pensionen när du dör? ›

Figur 3.6 Genomsnittlig månatligt belopp för premiepension uppdelat på kön

Not: Uppdelat på fond- och traditionell försäkring, med och utan efterlevandeskydd. Endast pensionärer med uttagsnivå 100 % redovisas. Belopp per 31 december 2019.

Bilden av beloppen i premiepensionen kan nyanseras ytterligare genom att endast betrakta en födelsekohort och vid vilken ålder dessa personer har valt att börja ta ut sin premiepension. [Figur 3.7](#) visar genomsnittlig månatligt belopp av premiepension i december 2019 för personer födda 1952 efter pensionsålder, här definerad som den ålder de började ta ut premiepension till 100 procent. Endast personer som inte har gjort något uppehåll i sitt premiepensionsuttag redovisas, vilket är ca 100 000 stycken eller 98,5 procent av dem i kohorten som tog ut sin premiepension i full omfattning i december 2019. Figuren visar att en högre pensionsålder är förknippad med ett högre månatligt belopp av premiepension.

📖 Läs mer om pensionsålder och pensionsuttag

[Pensionsålderns betydelse >](#)

Figur 3.7 Genomsnittligt månatligt belopp för pensionärer födda 1952 efter pensionsålder

Not: Uppdelat på fond- och traditionell försäkring, med och utan efterlevandeskydd. Endast pensionärer med uttagsnivå 100 % redovisas. Pensionsåldern definieras här som den ålder individerna började ta ut premiepension till 100 procent. Belopp per december 2019.

4. Fonder och fondval i premiepensionssystemet

Om kapitlet

I detta avsnitt redovisas statistik om fonderna i premiepensionssystemet och lite om den hållbarhetsinformation som finns om fondernas investeringar. Avsnittet visar även statistik om spararna och pensionärernas fondval och byten.

I slutet av 2019 hade spararna sitt kapital placerat i totalt 482 (801) fonder som förvaltades av 67 (96) fondbolag. I detta antal ingår också de statliga alternativen AP7 Såfa och de tre färdiga portföljalternativen AP7 Försiktig, AP7 Balanserad och AP7 Offensiv. **Tabell 4.1** visar de tio fonder som flest pensionsspararna hade valt att placera sitt kapital i.

4.1 De mesta valda fonderna

Tabell 4.1 De tio mest valda fonderna

Fondnamn	Antal fondval	Marknadsvärde, miljoner kronor	Värdeutveckling 2019, procent	Värdeutveckling snitt 5 år, procent
AP7 Såfa - Statens årskullsförvaltningsalternativ	4 686 299	632 301	.	.
Swedbank Robur Technology A	294 166	35 630	48	21
AMF Aktiefond Sverige	208 081	22 633	26	9
Didner & Gerge Aktiefond	203 084	23 823	27	8
AMF Aktiefond Världen	192 270	20 347	28	10
Swedbank Robur Aktiefond Pension	175 219	21 598	29	11
Swedbank Robur Access Sverige A	157 318	13 775	31	.
AP7 Aktiefond	145 160	24 743	35	14
Swedbank Robur Access Global A	128 872	12 894	33	.
Swedbank Robur Transfer 80	127 961	28 591	26	9

Not: Tabellen visar antal fondval, en individ kan göra upp till fem fondval.

 [Läs mer om fonderna och fondvalen på fondtorget](#)

Statistik publiceras månadsvis om fonderna och fondvalen här: [Statistik om premiepensionens fonder](#) >

Förändringarna på topplistan är ofta små mellan åren vilket är en konsekvens av att relativt få pensionssparare väljer att göra fondbyten. En del fonder är också generationsfonder där placering och risk anpassas efter spararens ålder, i dessa har pensionsspararna gjort ett aktivt val och låter i regel pengarna ligga kvar. Detta är också tanken med generationsfonder, att man skall kunna ligga kvar i fonden fram till pensionen och att risken minskas med stigande ålder utan att individen själv behöver vara aktiv under sparandetiden.

Av det totala kapitalet fanns 59 procent i de 10 fonder med flest fondval. Om man räknar bort AP7 Såfan från dessa uppgick andelen till ungefär 16 procent.

4.2 Hållbara fonder och koldioxidrisk

Hållbarhetsinformation om fondernas investeringar finns på Pensionsmyndighetens fondtorg för att fondsparare ska kunna få information och underlag om fondernas hållbarhetsarbete och inriktning. Den ska också underlätta att jämföra olika fonder. Denna information inhämtas från fondbolagen själva.

I [Tabell 4.2](#) framgår att de flesta fonder på fondtorget anger att de beaktar hållbarhetsaspekter i sin förvaltning.

Tabell 4.2 Hållbarhetsaspekter som beaktas i förvaltningen av fonden

Hållbarhetsaspekter	Antal fonder	Antal fondval	Fondvärde i mnkr
Miljöaspekter	436	7 409 955	794 478
Sociala aspekter	436	7 396 282	792 965
Bolagsstyrningsaspekter	430	7 257 287	785 209

I [tabell 4.3](#) redovisas hur många fonder som väljer bort vissa produkter och tjänster, det vill säga, fonden placerar inte i bolag som är involverade i dessa. Det som flest fonder väljer bort är kategorin klusterbomber och personminor samt kemiska och biologiska vapen.

Tabell 4.3 Metod som används - Fonden väljer bort

Produkt/tjänst som väljs bort	Antal fonder	Antal fondval	Fondvärde i mnkr
Klusterbomber personminor	424	7 184 554	767 199
Kemiska och biologiska vapen	411	7 168 856	766 203
Kärnvapen	382	7 061 769	757 971
Vapen och/eller krigsmateriel	244	4 027 333	452 416
Alkohol	190	4 021 963	459 402
Tobak	279	5 330 685	580 280
Kommersiell spelverksamhet	181	3 904 103	450 502
Pornografi	230	5 023 314	558 729
Fossila bränslen olja gas kol	152	2 605 257	290 664
Kol	192	2 630 590	297 235
Uran	106	961 201	93 786
Genetiskt modifierade organismer GMO	38	270 962	26 400

För att ge en helhetsbild finns även indikatorerna Hållbarhetsrisk och låg CO2-risk presenterade på Pensionsmyndighetens fondtorg. Dessa tillhandahålls av Morningstar, en oberoende leverantör av fondanalys och fondinformation, med hjälp av data från Sustainalytics som är specialiserade på hållbarhetsanalys. För att få ett värde behöver minst 67 procent av fondens innehav vara analyserat. Hållbarhetsrisk är ett värde mellan 0-100 som visar hur väl fondens innehav hanterar finansiella risker kopplade till miljö, arbetsförhållanden och ägarfrågor. Ett lägre värde innebär lägre risk att fonden kan få oväntade förluster kopplat till dessa faktorer. I [tabell 4.4](#) respektive [tabell 4.5](#) visas de fonder med högst respektive lägst hållbarhetsrisk av de fonder vars innehav analyserats.

Tabell 4.4 De 5 fonder på fondtorget med lägst hållbarhetsrisk

Fondnamn	Morningstar ESG Risk
SEB Teknologifond	16
Catella Avkastningsfond A	16
UB Europa REIT Placeringsfond A	17
UB Global REIT Placeringsfond A	17
NN (L) Smart Connectivity P	17

Tabell 4.5 De 5 fonder på fondtorget med högst hållbarhetsrisk

Fondnamn	Morningstar ESG Risk
Holberg Triton A	38
BlackRock - World Energy A2	36
CF Ryssland A	35
UBS (Lux) Equity - Russia P-acc	35
SEB Rysslandsfond C	35

– Läs mer om fondernas hållbarhetsinformation

[Hållbara fonder >](#)

4.3 Pensionsspararnas och pensionärernas aktivitet

I detta avsnitt redovisas pensionsspararnas och pensionärernas aktivitet i premiepensionssystemet i form av de fondbyten som de har valt att göra. Ett fondbyte betyder att pensionsspararen eller pensionären aktivt har valt en fördelning av fonder. Ett fondbyte kan innebära att individen väljer till eller byter ut upp till fem fonder, men även att spararen ändrar eller återställer fördelningen för sitt existerande innehav. I den här statistiken räknas inte det första aktiva fondvalet som en individ gör som ett fondbyte, utan det är först när individen gör sitt andra val som den har genomfört ett byte.

– Läs mer om fondval

[Ditt premiepensionsval >](#)

[Stöd för ditt fondval >](#)

[Premiepensionsfonder och fondbyte - frågor och svar >](#)

4.3.1 Fondbyten under 2019

Tabell 4.6 visar antal fondbyten samt antal och andel personer som gjort minst ett fondbyte under 2019, med föregående års siffror inom parentes. Urvalet omfattar pensionssparare och pensionärer med fondförsäkring men redovisar inte fondval som har genomförts på efterlevandekonton. Andelen som har gjort ett byte har minskat från 4,5 procent 2018 till 3,9 procent 2019. Män som grupp genomförde fler fondbyten än kvinnor.

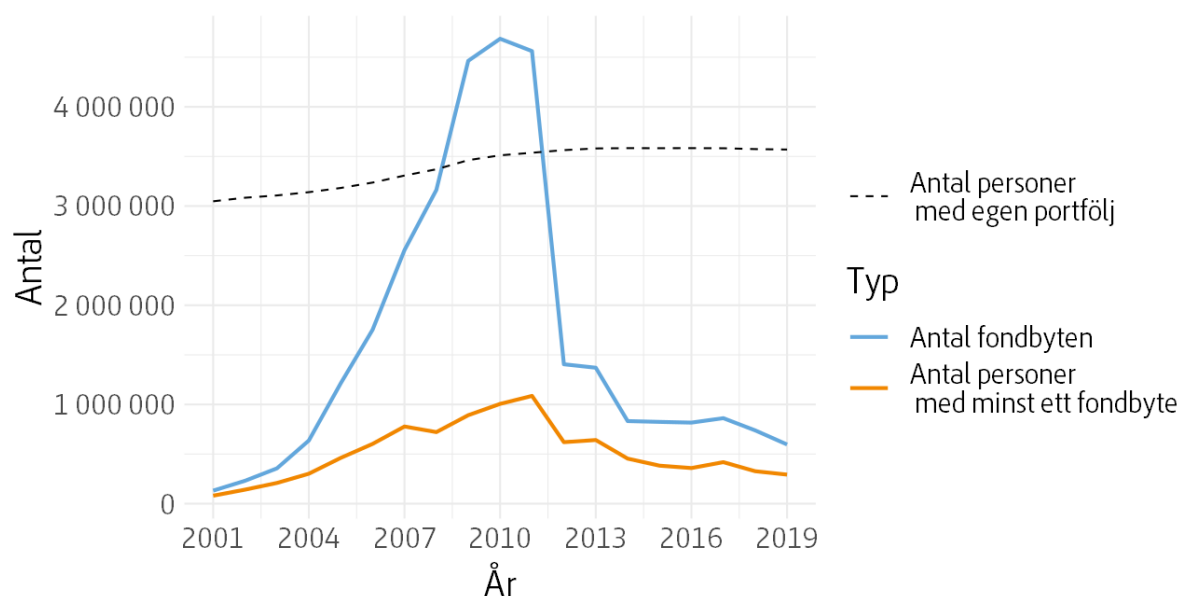
Tabell 4.6 Fondbyten under 2019

Kön	Antal byten	Antal personer	Andel av total, %
Kvinnor	211 000 (265 000)	119 000 (133 000)	3,3 (3,8)
Män	385 000 (473 000)	174 000 (194 000)	4,5 (5,2)
Samtliga	597 000 (739 000)	293 000 (327 000)	3,9 (4,5)

Not: Antal fondbyten samt personer som genomfört minst ett fondbyten under 2019, antal och andel i procent av pensionssparare och pensionärer utan traditionell försäkring. 2018 års siffror inom parentes.

I ett längre perspektiv uppvisar antal fondbyten en sjunkande trend sedan ett tiotal år tillbaka. [Figur 4.1](#) visar totalt antal fondbyten och personer som har gjort minst ett fondbyte för 2001-2019. Den svarta streckade linjen är antal personer med egen portfölj, det vill säga personer som någon gång har gjort ett aktivt fondval och inte har bytt till traditionell försäkring vid pensionering. Den kraftiga minskningen av antal fondbyten 2011 beror på att Pensionsmyndigheten vid denna tid stoppade möjligheten för förvaltningsföretagen att genomföra massbyten. Som figuren visar har antal personer som gjort minst ett fondbyte under ett år minskat sedan 2011 samtidigt som nivån för antal personer med egen portfölj har legat relativt stabilt under samma tidsperiod.

Figur 4.1 Fondbyten 2001-2019

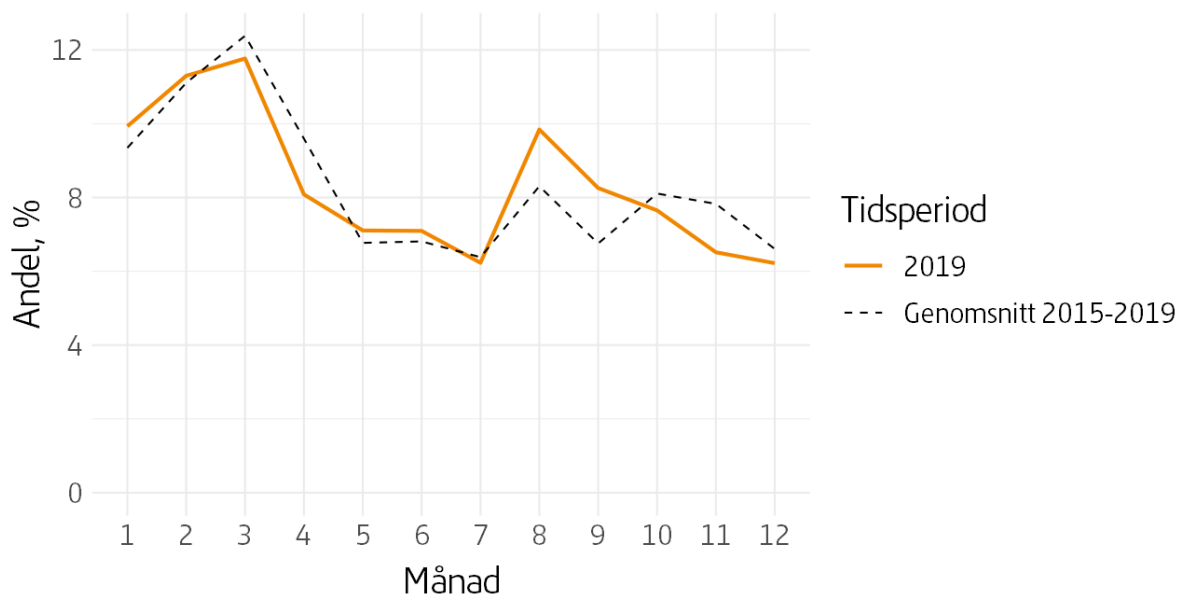

Not: Antal fondbyten och antal personer som gjort minst ett byte under 2001-2019 samt antal personer med egen portfölj per den 31 december respektive år.

[Figur 4.2](#) visar andelen av 2019 års fondbyten som har skett varje månad. Detta jämförs med den genomsnittliga andelen av ett års totala fondbyten som sker varje månad sett över de senaste fem åren. 2019 års fondbyten följer de senaste årens säsongsmonster. De

månader där det i genomsnitt skett relativt flest fondbyten är januari, februari och mars, vilket skulle kunna förklaras av att orange kuvert skickas ut i början av varje år.

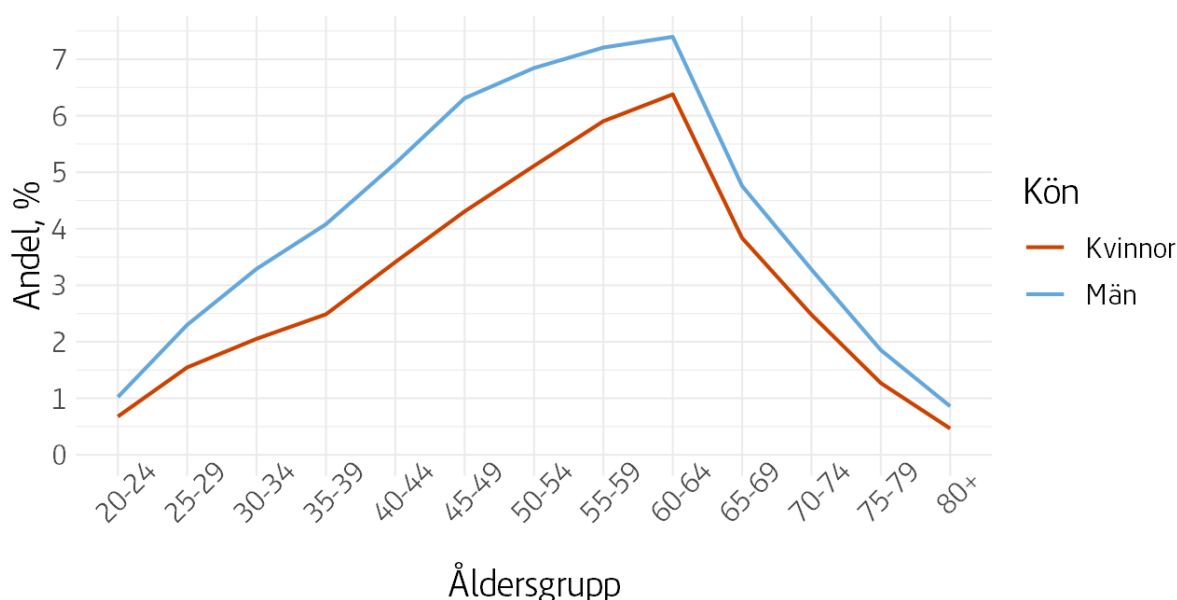
Figur 4.2 Andel av årets fondbyten per månad

Not: Andel av ett års byten som sker per månad, 2019 och genomsnittlig andel 2015-2019.

Vidare kan det skönjas vissa mönster i aktiviteten bland sparare och pensionärer i olika åldersgrupper och kön. [Figur 4.3](#) visar andel av pensionssparare och pensionärer som har genomfört minst ett fondbyte under 2019 per kön och åldersgrupp. En större andel av män än av kvinnor genomförde minst ett fondbyte för alla ålderskategorier. Störst andel bytte fonder i åldersgruppen 60-64 år.

Figur 4.3 Andel som har bytt fonder under 2019 efter åldersgrupp och kön

4.3.2 Fondbyten och värdeutveckling under 2019

För att belysa eventuella samband mellan en pensionssparares aktivitet och uppnådd värdeutveckling redovisas nedan information om antal fondbyten i förhållande till värdeutveckling, dels under 2019 och dels sedan inträde. Informationen om värdeutveckling är baserat på ett urval som är närmare beskrivet i bilaga 1. Urvalet omfattar här endast pensionssparare. Figuren är en översiktsbild av fördelningen av värdeutvecklingen och alltså inte en fullständig bild över alla pensionssparare som ingår i premiepensionssystemet.

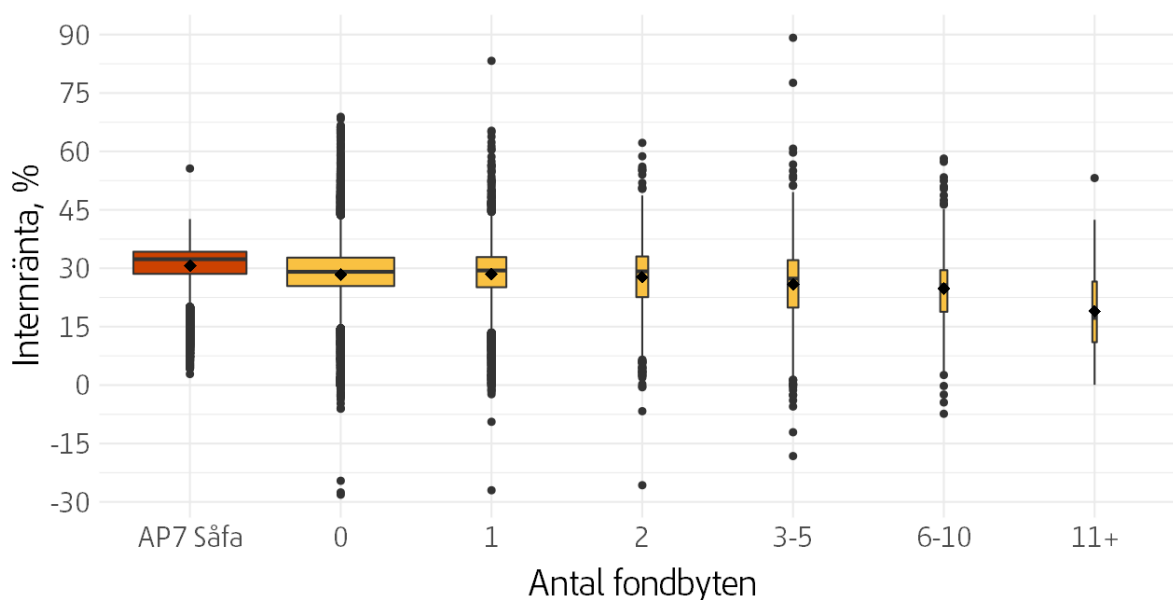
Figur 4.4 visar fördelningen av värdeutveckling för spararna efter antal fondbyten per person under 2019 i ett lådagram. Värdeutvecklingen för AP7 Såfa är inkluderad i figuren som referens. Lådornas bredd motsvarar andelen gruppen utgör av urvalet vilket bland annat visar att de flesta som har egen portfölj inte har gjort något fondbyte under året. Figuren visar att värdeutvecklingen är relativt jämnt spridd i alla kategorier av antal fondbyten och det framgår inte något tydligt samband mellan ökad aktivitet och ökad värdeutveckling. För att grundligare utreda eventuella samband krävs ytterligare analys.

– Vad är ett lådagram?

Lådornas övre och nedre gräns motsvarar 75:e respektive 25:e percentilen för genomsnittliga värdeutvecklingen per antal fondbyten. Det horisontella strecket markerar medianen och romben medelvärde. De vertikala strecken som utgår från lådorna bestäms av intervallet av värden för värdeutvecklingen mellan den 25:e och 75:e percentilen multiplicerat med 1,5. Observationerna som är större respektive lägre än dessa värden betraktas som s.k. uteliggare och markeras med punkter.

Lådornas bredd motsvarar här andelen av observationer som respektive grupp utgör.

Figur 4.4 Genomsnittlig värdeutveckling under 2019 efter antal fondbyten per person

Not: Figuren är baserad på ett urval.

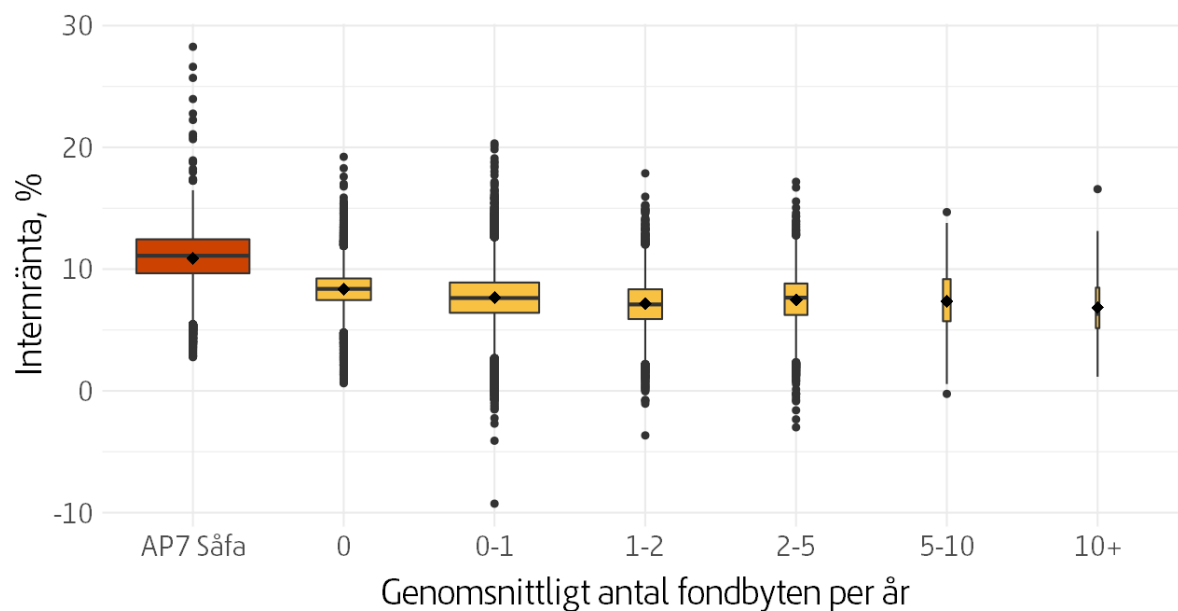
Med [Figur 4.5](#) beaktas istället värdeutvecklingen och fondbyten sedan inträde. I figuren visas fördelningen av genomsnittlig årlig värdeutveckling efter genomsnittligt antal fondbyten per år för personer som någon gång har gjort ett eget aktivt fondval. Värdeutvecklingen för sparare med AP7 Såfa är inkluderade som referens. Lådornas bredd motsvarar gruppens andel av urvalet. Figuren visar att spridningen av värdeutvecklingen är betydande över hela skalan och att den största delen av dem som har egen portfölj antingen aldrig bytt fonder eller har gjort det ett mycket få tillfällen. I urvalet (personer med egen portfölj) är det cirka 23,4 procent som aldrig har bytt fonder. Dessa individer har alltså vid någon tidpunkt gjort ett initialt aktivt val av fonder, och sedan hållit kvar vid detta val allt sedan dess. Inte heller här framgår något tydligt samband mellan antal fondbyten och värdeutveckling från figuren så för att grundligare utreda eventuella samband krävs ytterligare analys.

– Vad är ett lådagram?

Lådornas övre och nedre gräns motsvarar 75:e respektive 25:e percentilen för genomsnittliga värdeutvecklingen per antal fondbyten. Det horisontella strecket markerar medianen och romben medelvärdet. De vertikala strecken som utgår från lådorna bestäms av intervallet av värden för värdeutvecklingen mellan den 25:e och 75:e percentilen multiplicerat med 1,5. Observationerna som är större respektive lägre än dessa värden betraktas som s.k. uteliggare och markeras med punkter.

Lådornas bredd motsvarar här andelen av observationer som respektive grupp utgör.

Figur 4.5 Genomsnittlig årlig värdeutveckling sedan inträde efter genomsnittligt antal fondbyten per år och person

Not: Antal fondbyten är angivet i genomsnittliga per år och person. Värdet 0 på den horisontella axeln innebär alltså att individen aldrig har genomfört ett fondbyte och värdet 0-1 att det genomsnittliga antal fondbyten per år ligger mellan 0 och 1. Figuren är baserad på ett urval.

Bilagor

Bilaga 1 Om dataunderlaget

Denna rapport baseras på data som genererats från Pensionsmyndighetens databaser Pluto och Pedal. Pluto innehåller individspecifik information om pensionsspararnas och pensionärernas pensionsrätter samt premiepensionsportfölj, inklusive de transaktioner och den handel som sker med fonder, medan Pedal innehåller en förädling av denna data och även annan kundspecifik information, till exempel kön och ålder.

Beskrivningen av pensionsspararna och pensionärerna grundas i huvudsak på data för hela populationen i premiepensionssystemet. Undantagna är avsnitten som handlar om värdeutvecklingen för individerna. I dessa avsnitt utgör dataunderlaget ett slumpmässigt urval. Urvalet består av alla individer som ingår i premiepensionssystemet under 2019 och är födda en viss dag varje månad. Urvalet utgör drygt tre procent av den population som omfattas av premiepensionssystemet. Urvalet består av 258 000 individer, fördelat på 203 000 pensionssparare (varav ca 7000 nya sparare) och 55 000 pensionärer. Undantaget de nya spararna som redovisas separat har urvalet begränsats till individer med ett kontovärde högre än 10 000 kronor i slutet av 2019. Extremvärden som har uppstått på grund av särskilda omständigheter, till exempel retroaktiva ändringar av pensionsrätter som orsakar onormala kassaflöden, kan finnas i materialet.

Om inget annat anges i rapporten är det data per den 31 december år 2019 som presenteras. Synonymer för denna tidpunkt är "vid utgången av 2019" och "i slutet av 2019". De siffror som anges inom parentes avser motsvarande uppgifter för 2018.

Bilaga 2 Om avkastningsmått för fondförsäkringen

De premiepensionsmedel som avsätts för pensionsspararen varje månad förvaltas tillfälligt av Pensionsmyndigheten fram till dess att pensionsmedlen placeras på spararens premiepensionskonto. Denna placering sker en gång per år och då fördelas medlen efter den senast valda fördelningen av fonder i premiepensionsportföljen. Avkastningen på pensionsmedlen beror inledningsvis på utfallet av den tillfälliga förvaltningen men på sikt är det avkastningen i fondförsäkringen som har den avgörande betydelsen. De avgifter som betalas till Pensionsmyndigheten och fondförvaltare samt den rabatt som ges på förvaltningsavgiften påverkar också avkastningen.

När det sker ett kapitalflöde på premiepensionskontot är det inte tillräckligt att jämföra ett ingående och utgående portföljvärde för att mäta avkastningen. Det beror på att det utgående portföljvärdet inte bara påverkas av marknadsvärdering utan även av fortsatta in- och utbetalningar. För att ge en korrekt beskrivning av hur avkastningen på premiepensionsplaceringen har utvecklats under flera perioder behöver avkastningen vägas samman på något sätt. De allmänt vedertagna mått som används i rapporten är tidsviktad avkastning och kapitalviktad avkastning. Tidsviktad avkastning mäter hur avkastningen har utvecklats för fonden medan kapitalviktad avkastning visar avkastningen för pensionsspararen. Nedan följer en förenklad beskrivning av de två måtten.

En mer utförligare beskrivning av de olika måtten finns i handboken: [Det allmänna pensionssystemets värdeutveckling](#) >.

Tidsviktad avkastning

För att mäta avkastningen för en fond används tidsviktad avkastning. Måttet rensar bort effekterna av in- och utflöden av kapital, det vill säga huruvida det har kommit in nya pensionsrätter eller att det har betalats ut avgifter inverkar inte på den framräknade avkastningen. Tidsviktad avkastning mäter alltså avkastningen för en insatt krona under en viss tidsperiod. När tidsviktad avkastning beräknas för en period vägs avkastningen för delperioderna samman med lika vikter. En delperiod utgörs av tiden mellan två kassaflöden.

Tidsviktad avkastning kan användas för rättvisande jämförelser av avkastningen mellan fonder där fondförvaltare inte kan avsätta mer kapital vid goda avkastningsförhållanden eller omvänt. Måttet kan även användas för att jämföra med relevanta marknadsindex eller med andra förvaltares avkastning.

I premiepensionssystemet kan inte pensionsspararen fritt bestämma in- eller utflödet av kapital till premiepensionskontot. Däremot avgör spararen om och när de placerade pensionsmedlen ska föras över till en annan fond. Fondbolagen har inget inflytande över kapitalflödet i fonden.

Kapitalviktad avkastning

När värdeutvecklingen på pensionsspararens premiepension mäts används kapitalviktad avkastning, det vill säga en internränta tas fram. Internräntan kan i detta fall jämföras med den ränta som skulle ha genererat behållningen på pensionskontot om motsvarande belopp av intjänade pensionsrätter istället hade placerats på ett bankkonto.

Kapitalviktad avkastning tar hänsyn till kapitalflödet på premiepensionskontot genom att väga samman avkastningen med det pensionsbelopp som finns på kontot under motsvarande period. Det innebär att avkastningen under perioder där det förvaltade kapitalet varit stort väger tyngre i beräkningen än avkastningen under perioder då kapitalet varit litet. De kapitalflöden som påverkar kapitalviktad avkastning är inbetalade pensionsrätter, räntan på de preliminära pensionsrätterna, avkastningen på fonderna i portföljen, administrationsavgiften till Pensionsmyndigheten, förvaltningsavgiften till fondbolagen, rabatten på förvaltningsavgiften, arvsvinster samt pensionsutbetalningar.

Notera att pensionssparare som valt samma fond men haft olika kapitalflöden på sina konton, t ex i form av pensionsavsättningar, kommer att uppvisa olika kapitalviktad avkastning fast de har placerat sitt kapital i samma fond. Den kapitalvägda avkastningen kan därför inte användas för att jämföra sparare som investerat i samma fond. När kapitalviktad avkastning beräknas söks den så kallade internräntan. Internräntan är den diskonteringsränta som resulterar i att nuvärdet av alla kassaflöden, inklusive portföljens utgående värde, precis motsvarar portföljens ingående värde.

För att beräkna internräntan krävs kännedom om (1) utgående portföljvärde (marknadsvärde), (2) alla kassaflöden till och från portföljen, samt (3) tidpunkten för dessa kassaflöden.

Fotnoter

1. Uppgiften avser alla personer och månader de fått utbetalningar dividerat med tolv ↩
2. Uppgiften avser utbetalat belopp dividerat med genomsnittligt antal utbetalningar dividerat med 12 ↩
3. Balansindex används när pensionssystemet befinner sig i en period av balansering ↩
4. Måttet som används vid beräkningen av avkastning är tidsviktad avkastning ↩
5. AP7 Såfa, AP7 Aktie, AP7 Ränta eller AP7 Offensiv/Balanserad/Försiktig ↩